

7md

2011 m. rugsėjo 23 d., penktadienis

Nr. 33 (955) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Nacionalinė filharmonija pradeda sezoną

3

„Cezario grupės“ spektakliai

4

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

5

Tarptautinis fotomenininkų seminaras

6

Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės „Dedikacijos“

„Kaip Hamletas“, 2011 m.

9

Nauji filmai – „Ir kaip ji viską suspėja?“

Yuan Gao (Kinija). „12 mėnulių“. 2008–2011 m.

Istorijos, pasakojimai ir (meta)tekstai

Kauno bienalės „Tekstile '11“ paroda „Dar kartą pasakojimas“

Monika Krikštopaitė

Tai konkursinė paroda – skirta istorijoms pasakoti ir perpasakoti. Kad ir į ką žiūrėtum, pasiūlyta pažvelgti iš asmeninės perspektivos. Vakarų mentaliteto astovai uždavinį suprato iškart, dalis net pernešlyg tiesiogiai. Todėl nemažai viena į kitą panašių istorijų apie šeimos šaknis, svarbias tik todėl, kad auto-rei(-iu) širdį gaivina, atriko. Menininkė(-ai) iš Rytų regionų, kaip žinia, savoras ego, aš, asmeninis iššifruoja sunkiau arba visai kitaip, todėl buvo galima stebėti mitų ar kitokio tipo kolektyvinės istorijų pasirodymą, per kurį asmuo suvokia save. Štai Wangas Haiyuanas per

vejyje besiplaikstančių vėliavų instaliaciją kalba apie laisvės geismą ir taip užsimena apie režimo sukaustyto Tibeto situaciją. Beili Liu savo instalacijoje primena senovės kinų legendą apie nuo gimimo tarp žmonių esančius nematomus ryšius ir visą gyvenimą besitęsiančias jų paieškas. Išimtimi galime laikyti japonės Misao Watanabe darbą, kuris apibūdina asmeninę vidinę būseną, kai kultūra neleidžia viešai rodyti blogų emocijų. Menininkė išaudė uždelstų emocijų lavos raudonumo audinį, jis įvaizdina ipykušį vidų ir savo fiziniu dydžiu leidžia žiūrovui panirti į uždraustos agresijos gelmę.

Savo užmoju išskiria Yuan Gao kūrinys, per vaizdo struktūrą at-

skleidžiantis Pekino augimo mastą ir šalutines to pasekmes. Remdamasi klasikinio italių renesanso vaizdo schema, autorė pristato motinas su kūdikiais pastatų, kuriuose statybininkais dirba jų vyrai, fone. Užburiančiai estetiskai pristatytais dylikos šeimų, ekonominių aplinkybių iš provincijos atgintų į miestą, dvi-gubu portretu kaleidoskopas nurodo ne tik į asmenines istorijas, bet ir į gilesnes kultūros (pačia placiaysia prasme) kaitos struktūras. Jei šiam kūriniu išskotume tekstinio atitinkmens, jo pobūdį reikštų įvardinti kaip lyginamosios kultūrologijos studiją.

Kitas rengiant parodą išryškėjęs

NUKELTA | 7 PSL.

Filharmonija kviečia

Prasidėda 71-asis koncertų sezonas

Spalio 1 d. Lietuvos nacionalinė filharmonija šventišku simfoninės muzikos vakaru pradeda jau 71-ąjį koncertų sezoną. Simfoninės muzikos sezono pradžios vakaras Filharmonijoje sutampa su Tarptautine muzikos diena. Simbolika ir tai, kad šiuo koncertu minimas solidus 70 metų jubiliejus, kuri švenčia profesionalius Lietuvos kompozitorius ir muzikologus telkianti kūrybinę visuomeninę organizaciją – Lietuvos kompozitorų sąjunga. Sezono pradžios koncerto programe – įvairias XX a. akimirkas muzikos garsuose užfiksavusies lietuvių kompozitorų kūryba, jų su maestro Juozu Domarko vadovaujamu Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru scenoje atlikis ryškūs Lietuvos muzikai – pianistas Petras Geniušas, smuikininkai Vilhelmas Čepinskis ir Džeraldas Bidva.

Užburiančią garsų harmoniją klausytojams pasiryžusi ištikimai skleisti Filharmonija ši pusmetį vien Vilniuje ketina surengti 55 įvairaus žanro koncertus. Įvairiaspalviamie suplanuotų koncertų kaleidoskope ryškiai išskirkia lapkričio 12–26 d. Filharmonijoje vyksiantis II Vilniaus fortėpijono muzikos festivalis, šiemet skirtas Ferencu Lisztu kūrybai. Festivalio meno vadovės Mūzūs Rubackytės iniciuotoje programe – 7 fortėpijono muzikos koncertai: nuo rečitalių iki prašmatnių fortėpijono ir orkestro muzikos vakarų; juose išgirsime ir iškilius mūsų šalies, ir užsienio pianistus, scenon kils ir talentingas jaunimas. Koncertuose skambės ne tik F. Liszt, bet ir M.K. Čiurlionio kūryba. Minint šio pasaulinio garso muziko ir dailininko mirties 100-iasias metines, jo kūriniai skambės dar ne viename konerte.

Anonsai

Arba „Viskas apie Gidoną“

Ar žinote, kaip jaučiasi artistas, kai jo smuiko stygas degina aistrinė melodija, ir ką jis galvoja, kai jo instrumentas ilgesingai išsi? Ar žinote, kokios dramos vyksta už kulisė scenoje nutilus muzikai, o salėje – aplodismentams? Istoriją apie kūrėjo kelią pasakoja smuiko legenda Gidoras Kremeris, iš sceną Lietuvoje sugrįžtantis kartu su Baltijos šalių jaunimo virtuozių orkestru „Kremerata Baltica“. Koncertas-spektaklis „Viskas apie Gidoną“ kviečia į Rusų dramos teatrą sostinėje rugpjūčio 26 d. 18 val.

Nekasdieniškame muzikiniame spektaklyje maestro G. Kremeris netik grieš, bet ir pasakos apie savo gyvenimą. Kalbėti apie sunkų, tačiau be galio įdomų kūrėjo kelią jam padės kompozitorius V. Kisino, L. van Beethoven, J. Sibelijaus, J.S. Bacho, F. Schuberto, N. Paganini, H.V. Ernesto, A. Vivaldi, J. Haidno, A. Dvoržako, A. Piazzollos, E. Tokso ir kt. kūrinių.

„Visą gyvenimą nuoširdžiai dir-

Koncertus Filharmonija intensyviai rengia ne tik Vilniuje. Dar 8 originalios koncertų programos numatomos Trakuose, jau tradiciniu tapusiame koncertų cikle „Muzika Trakų pilyje“. Po vasaros atokvėpio klasikinės muzikos išsiilgusius klausytojus Filharmonija jau dabar kviečia į romantiskas muzikines popietes Trakų pilyje: rugpjūčio 18 d. čia koncertavo Valstybinis Vilniaus kvartetas ir klarinetininkas Vytautas Giedraitis, o rugpjūčio 25 d. intriguojančia Ispanijos ir Italijos dvarų muzikos bei šokių programą „Iberijos paslapty“ pristatys senosios muzikos ir šokio ansamblis „Banchetto musicale“ bei solistė Judita Leitaitė. Dar šešios koncertinės programos skaidrins nuotaiką Trakų pilyje iki pat gruodžio vidurio.

Intensyvi koncertinė veikla skleisis įvairiuose Lietuvos regionuose – šiemet Filharmonija plės edukacine veiklą ir Lietuvos miestuose bei miesteliuose rengs šviečiamojo po-

bau vardan muzikos. Tikiuosi, kad keletas mano papasakotų istorijų tik sustiprins muzikos, kurią atlikimė, teikiamų emocijų jėgą ir priimins, kaip gimbsta muzikos garsai“, – sakė G. Kremeris.

Visame pasaulyje koncertuojančių iš Rygos kilęs muzikas smuiką į rankas pirmą kartą paėmė vos ketverių metų ir anksti sulaukė tarptautinio pripažinimo. Jis niekada neužmiršta tvirto savo ryšio su Baltijos šalimis. Vilnius yra šio menininko pirmųjų gastozių, kūrybos sėkmės ir pažinčių miestas. Kadai-se jis čia pagrojo savo pirmajį rečitalį. Vilniuje buvo suburta ir pirmosioms gastrolėms Europoje rengėsi jo vadovaujama „Kremerata Baltica“. Todėl kiekviena viešnagė Lietuvoje šiam kolektivui yra ypatinga – orkestras stengiasi čia sugrįžti kasmet bei dovanoma geriausius savo koncertus.

Šio kolektivo visada nekantriai laukia žymiausių Europos, Azijos ir Amerikos salių bei festivalių publika, per sezoną jis surengia apie 60 koncertų. Orkestras yra įrašęs net 20 kompaktinių plokštelių. Už vieną jų – „After Mozart“ – 2002 m.

būdžio koncertus „Muzikos enciklopedija gyvai“. Šių koncertų lankytės atsivers įvairių muzikos žanrus, epochą, stilių retrospekyva.

Šventišką pradžią Vilniuje lydi margaspalvė rugpjūčio koncertų preliudija. Filharmonijos Didžiąją salę muzikos garsų pirmoji pripildė Tarptautinio M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursu dalyviai. Rugpjūčio 21 ir 22 d. čia vyko Pianistų konkursu finaliniai turai, o rugpjūčio 23 d. – konkursu laureatų apdovanojimas ir koncertas. Visus tris vakarus konkursu dalyviai muzikuoją su maestro Juozu Domarku vadovaujamu Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru.

Patenkindama klausytojų smalsumą išgirsti ne tik mūsų, bet ir kitų šalių orkestrus, rugpjūčio 26 d. Filharmonija kviečia į Aleksandro Anisimovo vadovaujamą Baltarusijos Respublikos valstybinio akademinių simfoninių orkestro ir violončelininko Deniso Šapovalovo koncertą „Čaikovskio kūrybos aukso fondas“, o rugpjūčio 30 d. – į Kinijos liaudies instrumentų virtuožų – Naujojo purpurinio uždraustoto miesto orkesto koncertą, žadantį įdomią pažintį su Kinijos tradicinių liaudies ir profesionaliaja muzika.

Rudeniu išibėgiant verta nepamiršti, kad kalendorinių metų pabaigą Filharmonijoje tradiciškai išprasmis „Kalėdų muzikos savaitė“ ir Naujamečiai koncertai. Sajovantiems apie muzikines švenčių dovanas derėtų jomis pasirūpinti iš anksto, nes bilietai į šiuos koncertus paprastai tirpsta kaip pirmos snaičių.

Daugiau informacijos apie LNF 71-ojo sezono aktualijas ir koncertus rasite svetainėje www.filharmonija.lt.

LNF INF.

muzikantai pelnė „Grammy“ apdovanojimą.

Nespėjė išsikrauti lagaminų, „Kremerata Baltica“ nariai puola rengėti naujų programų neskaičiuodami laiko. Tokį gyvenimo tempą galiai išverti tik jauni žmonės. Todėl šio orkestro narių amžiaus vidurkis per beveik 14 metų mažai pasikeitė: šiandien tai – 28-eri metai.

„Stengiamės, kad mūsų muzika visada pulsuotu gyvybe, neprapaištame rutinos. Muzika mums – tai nuotykiai ir nuoširdūs išgyvenimai, o ne vien „tobulos natos“, – apie darbą su orkestru sakė jo įkūrėjas G. Kremeris.

MARTYNAS GRIGAS

Kronika

Kino atsigavimas – netolimoje ateityje

Rugpjūčio 16 d. Lietuvos Respublikos Seime įvyko Seimo nario Petro Aušrevičiaus ir Nepriklausomų prodiuserių asociacijos (NPA) surengta konferencija „Kino politika ir jos plėtra Lietuvoje“, kurioje dalyavo aukščiausios valdžios bei įvairių valstybinių organizacijų atstovai, įstatymų leidėjai, taip pat su kino pramone susijusiu visuomeninių organizacijų atstovai. Šios konferencijos metu buvo nagrinėjamas holistinės kino politikos būtinybės klausimas. „Siekiant iš naujo ivertinti dabartinę šalies strategiją kino srityje, būtina viešai diskutuoti apie kino industrijos svarbą, jos ateitį, taip pat naudą šalies ekonomikai plačiaja prasme“, – teigė diskusijų vedės Seimo narys Petras Aušrevičius.

Pastaruoju metu Lietuvos kino pramonė išgyvena itin sunkų laikotarpį ne tik dėl sumažėjusio valstybinio finansavimo, bet ir dėl sparčiai prarandamų per pastaruosius keliolika metų sunkiai iškovotu pozicijų tarptautinės kino gamybos ir aptarnavimo rinkoje. Tai lėmė kelių priežastys, pirmiausia tai, kad Lietuvos iki šiol nėra aktyvios kino veiklą kuruojančios institucijos ir trūksta vienodų konkurencinių sąlygų (kitose šalyse veikia investicijų skatinimo priemonės).

„Reikia perėiti prie darbų. Atėjo laikas steigti kino institutą ir rinkti lėšas iš dviejų šaltinių. Valstybinė parama turi gerokai didėti, bet be privataus kapitalo ir suvokimo, jog tai naudinga visomis prasmėmis – ir ekonomine, ir kultūrine, – nieko nebus“, – tvirtino Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narys Julius Dautartas. „Kino atsigavimas – netolimoje ateityje“, – žadėjo kultūros ministras Arūnas Gelūnas.

Per pastaruosius penkerius me-

tus nacionalinio kino gamybai iš valstybės biudžeto buvo skirta 35 mln. litų, o užsienio gamintojai per tą patį laikotarpį Lietuvoje išleido 93 mln. litų. Tačiau užsienio filmų gamybos išlaidos Lietuvoje pastaraisiais metais nuolat mažėjo: 2006 m. jos sudarė 28 mln., 2008 m. – 8 mln., 2009 m. – 1,8 mln. litų. Filmų gamyba Lietuvoje sumenka ne tik dėl mažesnio valstybinio finansavimo, bet ir todėl, jog potencialūs užsienio partneriai filmuoja valstybėse, kur veikia lankstus kino paslaugų eksporto skatinimo mechanizmas, padedantis pritraukiti ir filmų gamintojų, ir investuotojų.

Kultūros ministerijoje dirba grupė, kurią sudaro Finansų, Ūkio, Kultūros ministerijų, Nepriklausomų prodiuserių asociacijos ir Konkurenčios tarnybos atstovai. Ji rengia įstatymo projektą dėl fiskalinų paskatų Lietuvos kino pramonei modelio taikymo. Tai ne tik teigiamai paveikis nacionalinio kino pramonę, bet ir turės realiai apčiuopiamą gražą į Lietuvos biudžetą, mat bus galima pritraukti daugiau užsienio kinų projektių. Toks modelis jau veikia Latvijoje – mūsų kaimynams tai susitekė didelio konkurencinio pranašumo. Ivaizdus fiskalinų paskatų modeliai kinui veikia daugelyje Europos šalių: Airijoje (2008), Austrijoje (2009), Belgijoje (2004), Čekijoje (2010), Islandijoje (atnaujintas 2009), Ispanijoje (2008), Italijoje (2007), Jungtinėje Karalystėje (2005), Kroatijoje (2011), Liuksemburge (1998), Maltoje (2008), Prancūzijoje (2009), Vengrijoje (2003), Vokietijoje (2007).

Viešnia iš Kroatijos Tatjana Aćimović konferencijoje pristatė šalies nueitą kelią siekiant fiskalinų paskatų modelį. Jo nauda akivaizdi ir nacionalinių filmų gamybai, ir pritraukiant užsienio investuotojus kurti filmus Kroatijoje.

PAGAL NPA INF.

Premjeros

Verslo planas – „Tadas Blinda“

Rugpjūčio 20 d. į „Forum Cinemas Vingis“ rinkosi ypač auksinės jaunuomenės publika – prodiuseris Žilvinas Naujokas pristatė seniai puoselėto ir įvairiai strategiškai filmo „Tadas Blinda. Pradžia“ premjerą. Ji buvo lig šiol nematyta ir priminė viešųjų ryšų akciją. Mantas prijojo prie nekantraujančių fotografių ant žirgo, kiti aktoriai buvo privežti „Blindos“ žiguliukais, salėje publikai buvo pateiktas aukštai ant stogo pakilusis Ž. Naujoko ir režisierius Donato Ulydo „videodraives“ sąlyginu pavadinimu „Iki „Tado Blindo“ premjeros liko 20 min.“, kuris tiek pat minučių ir trukė, bégant chronometro sekundžių, padėkų, rėmėjų logotipu, fraziu apie „nerealių sukurtus realius...“ nuotrupoms. Paskui iš abiejų flangu iš podiumą kažkodėl dar „gyvai“ įšuoliai minčių prodiuseris ir režisierius pasikeitė keliomis frazėmis, iš kurių viena nustebino neįprastu tiesumu ir atvirumu: režisierius džiaugsmingai issižadėjo visų ambrys ambicijų, sakydamas, kad tai – visų jų kūrusių ir visų jų žiūrinčiųjų, bent jau šioje salėje, filmas.

Taigi, verslo planas „Tadas Blinda“, regis, pavyko. Tai patvirtino iš savo vietų vieningai, gal net be klasierių pagalbos, stojuos publikos ovacijos, trukusios tol, kol buvo priemonės projekto dalyvai, ir priminės laimėtas krepšinio varžybas ar Rumunijos kompartijos suvažiavimą. Projektui nesunkiai galima prognozuoti „kasą“ ir žinoma, pratėsimą, kaip filmams apie Hanibala Lekterį.

Na ir puiku. Nerimą kelia tik viena, – kad „Pradžia“ taps papildomu argumentu atkakliai tvirtinant, jog tokis – komercinis, beasmenis – kinas Lietuvai ir yra reikalingas.

LINAS VILDŽIŪNAS

Nutolę ir prisišlejė

„Cezario grupės“ spektakliai – stebėtojo akimis

Konstantinas Borkovskis

Penkių jaunų aktorių ansamblis, pasivadinęs „cezario grupė“ (mažaja raide!), pradėjo naują sezoną poezijos spektakliu „Nutolę toliai“ ir premjeriniu vaidinimu vaidkams „Lai lai lai“.

Grupę sudaro aktoriai Brigitė Arsoabaitė, Paulius Čižanauskas, Vytautas Kontrimas, Vilma Raubaitė ir Julius Žalakevičius, jai vadovauja režisierius Cezaris Graužinis. Visi jie – šio režisieriaus prieš septynetą metų išauklėti Muzikos akademijoje aktoriai, ir toliau bendradarbiauja, nors Cezario (taip trumpai jis skelbiasi užsienyje) kūrybos ir gyvenimo geografija nuolat drieiasi tolyn už Lietuvos ribų – Skandinavijon ar Graikijon.

Cezario ir jo vadovaujamos grupės „vaizduotės teatro“ eksperimentus teko stebeti, kie jie dar glaudėsi prie Jaunimo teatro. Paskui jie kuriam laikui išnyko iš šių eilučių autoriaus regos lauko, ir štai prieš keletą dienų teko vėl pamatyti jų kūrybą. Ispūdis buvo tokis stiprus, kad paskatinuoju juo pasidalinti, nors spektaklis jau nebe naujas, pelnęs apdovanojimų (šių metų „Auksinis scenos kryžius“ už nacionalinę dramaturgiją) ir gausiai kolegų aprašytas. Ir – vis dėlto...

Taigi – spektaklis „Nutolę toliai“ pagal Pauliaus Širvio poezią praėjusi trečiadienį rodytas „Menų spaustuvės“ Kišinenėje salėje.

Ėjau nusiteikės skeptiškai, ir dėl to kaltas spektaklio plakatas, orientuojantis žiūrovą į dar vieną stilizuotą „sovietinio retro“ lėkštai ironišką variaciją. Pauliaus Širvio poezią jau amžininkų buvo pakankamai nukamuota, traktuojant ją plakatiškai. Rimo Tumino spektaklis „Čia nebus mirties“ (1988) taip pat givelino Širvio, Poeto ir jo aplinkos, temą, bet nelieti pačios poezijos. Ką dar originalaus ir sceniško galima būtų pasakyti apie „lietuvišką beržą su plieno dalgiu ant peties“, sunku įsivaizduoti.

Ispūdis buvo pritrenkiantis pirmiausia dėl to, kad spektaklio tekstas visas sumontuotas iš eileraščių, bet tai ne poezijos skaitymas, juolab „deklamavimas“, kaip mes ipratę girdėti ir regėti. Išsiriikiavę basakojai aktoriai tamsiais neįpareigojančiais drabuželiais, skambant praktišam gūdžiam foniniams garsui (kompozitorius Martynas Bialobžeskis), laiko ilgą įtemptą pauzę, žvelgdami žiūrovams į akis, paskui giliai ikvėpia ore ir neria į tamšą...

Tasai triukas, efektas ir ženklas spektaklyje kartojasi keliskart, ir yra labai svarbus. Nes kitas ryškus spektaklio ispūdis – tai ypatinga aktorių vaidybą, jų gilus pasinėrimas į Širvio poezią. Poetą aktoriai pertekliai ne kaip meniškus žodžių derinius, ne kaip kažkur ore tarp skaitovų ir publikos užgimstančius spalvingus įvaizdžius. Jie nugrimz-

ta į Širvio eileraščių pasaulį kaip į mirusijų karalystę, kad prikeltų to seniai sudūlėjusio, išsvadėjusio ir ištirpusio begalybėje pasaulio alsa-vimą, pojūčių ir sielos poslinkių tikrovėkumą.

Jų judesiai lakoniški ir šiek tiek mechanika, tarsi figūrų, iškaltų Egipto šventykłų bareljefuose. Jų žvilgsniai tokie skvarbūs, kad visu akys staiga pasidaro tos pačios spalvos ir išraiškos. Aktorių pasinėrimas į tekstą toks gilus, kad iškyla kitokios, visiškai nelauktos – ritualinės eileraščių prasmės.

Nors, atrodytų, koks čia gali būti ypatingas ritualas, kokia mistika? Kalbama apie labai prožiskus ir materialius (ir materialistiškus!) dalykus – apie pokario kaimą, atgimstančias žmonių viltis ir jausmus, apie „tarybinę“ tikrovę, kuri kažkada kažkam (ir Poetui taip pat) su tomis viltimis buvo susijusi... Tai buvo akimirka, bet ji – buvo! Ir ar ne poezijos priedermė tą akimirką jamžinti ir išprasminti?

Tą poetinį akimirkos išprasmintinį savo ruožtu per ritualinį sceninį vyksmą dar sykį išprasmindami, „cezario grupė“ aktoriai atlieka išpudingą kelių lygių prasmingę transformaciją. Ir ju „vaizduotės teatro“ patirtis (kitais atvejais gal ir abejotina, nes komerciška) šis ypač pasitarnavo ypač efektingai.

Yra žinoma, kad tie patys spektakliai, daug sykių rodomi, visuomet vaidinami įvairiai. Gali būti, kad ir šis spektaklio „Nutolę toliai“ variantas buvo kažkuo ypatingas, nes juo paskutinę minūnę pakeistas prieš tai skelbtas tų pačių aktorių atliekamas spektaklis „Viskas arba nieko“. Stulbino aktorių nugrimzdimo į Širvio poezią gelmę (ypač tašyklį išsiskyrė Vilma Raubaitė) ir sugebėjimas tą būseną kryptingai transliuoti publikai.

Tokią pat reinkarnuotos būties ir dvasios transliavimo dovaną parodė ir aktorius Paulius Čižanauskas. Vilius Kontrimas nustebino lako-niškų, bet išraiškingų priemonių perteikiant aplinkybių, situacijų ir

Spektaklis patiemis mažiausieji „Lai lai lai“

K. ŽIČKYTĖS NUOTR.

Spektakli „Nutolę toliai“ vaidina „cezario grupė“

emocijų spektrą gausa. Julius Žalakevičius virtuoziškai dėliojo žanrinių epizodų intarpus.

Gal kick dirbtina atrodė finalinė aktorių, sustojusiu vorele, mizan-scena, skambant neišvengiamam kaijal privalamas blogis „lietuviškam beržui“. Bet taip sukurta lieknos kaimeno, krūpčiojančio nuo Likimo kirvio smūgių, metafora pasirodė labai išpudinga.

Spektaklyje nuolat kartojaamas apdulkėjusio kareivio įvaizdis taip pat tapo kone mitologine, amžina, o kartu labai apčiuopiamą, regimą ir uždegančią metaforą. Naujosios mitologijos kūrimas čia ir dabar, žiūrovų akivaizdoje – per laiko ir tiražavimo klišėmis bei antkapiai užklotą, „neaktualių“ ir pamirštą, o daugeliui nebežinomą ir neatpažįstamą, bet teatro prikeltą poeziją.

Ar tai nebus vienas iš takelių į tas naujas teatrines realijas, kurių dar taip karštligiškai ieškoma?

Smėlio dėžėj prie bedugnės

Kad nebūčiau pats sau ir skaitojams juokingas, susižavėjimo šūksnisai lydėdamas pusantį me-

tū senumo teatrines aktualijas, pakalbėsim ir apie šį bei tą naujesnio. Mat „cezario grupė“ praėjusi šeštadienį parodė išskirtinę premjerą – spektaklį patiemis mažiausieji „Lai lai lai“.

Savarankiškais komerciniais pagrindais egzistuojančio ir nekomercinėj (tikėkime, kad taip visuomet yra) teatro meną skleidžiančio šio mažo teatro principas yra labai pagirtinas. Klajojanti kompaktiška trupė, savo „produktų“ komplekte turinti spektaklius ir vaikams, ir suaugusiems, gali padidinti savo gastrolinės veiklos efektyvumą ir pajamas. Jeigu kartais išgirstume kalbant apie „meninę komerciją“, kaip apie sugerbėjimą sėkminges parduoti tikros meninės vertės „produkta“, tai čia ir yra būtent atvejis.

Cezaris Graužinis ir jo „cezario grupė“ sugebėjo nustebinti ir škurti. Pirmosioms reginio minutėmis, kai vaidintojai pradėjo be saiko vartyti akis, vaikiškai švepluoti, kikenti, rėkauti ir strikinėti po sceną, apėmė šioks tokis siaubas. Bet labai greitai viskas sugulė į savo vietas.

Spektaklis „Lai lai lai“ ne tik deklaratyviai, bet ir iš tikro skirtas pa-

D. MATVEJEVO NUOTR.

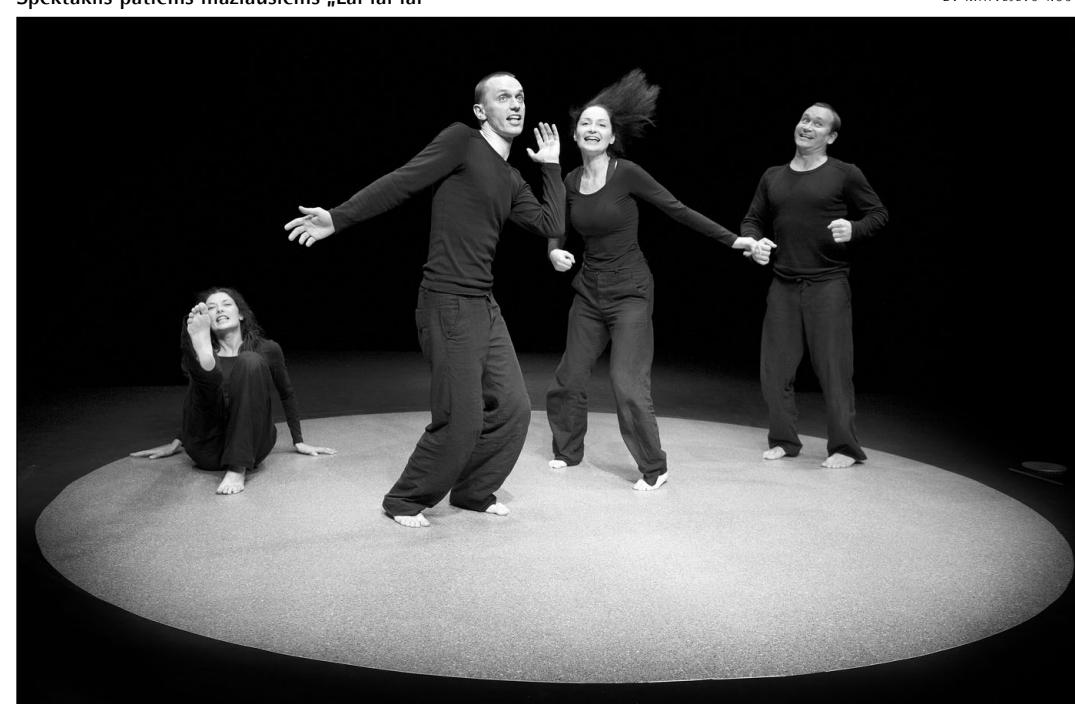
tiems mažiausieji žiūrovams – tiems, kurių kaip velnias kryžiaus baidosi visi spektakliai vaikams: nuo metų iki septynerių. O ką dar suaugusieji, kai nori užmegztį kontaktą su šiais gyvais angelais, žvelgiančiais į tame, pasaulį ir visą kosmosą aprépiantimi akimis? Ogi pradeda išdarinėti juokingas grimasas, vartyti akis, kvailai kikenti, rodyti kažką nesuvokiamo pirštais ir šokinėti. Būtent tai valandą su trupučiu ir daro spektaklio „Lai lai lai“ vaidintojai.

Taip pat išspręsta dar viena aplinkybė – kad su savo įvairaus pasiutimo laipsnio „angeliukais“ reginį pa-prastai stebi ir jų jaunos mamytės. Čia neišysite, kaip kitur, kad kuris nors iš aktorių, šelmiškai mirktelęs, „suimprovizuotų“ mamytėms kokią nors televizinę nešvankybę. Mamytės su įvairiai šelstančiais angeliukais jidėmiai sekla pasakojimą, kaip baltpaplaukis Dievas (Vytautas Kontrimas) iš pradžių sukūrė... Kipšiukas (Paulius Čižanauskas), paskui Kipšiukas pasėjo Žemę, o jau po to atsirado Ugnis, Jūra ir Akmenys, kurie iš pradžių šoko ir dainavo, ir tik po to sustingo. Dievas parodo savo sūnų Dundulį raudona kepure (Julius Žalakevičius), Vilma Raubaitė užkrečiančią vaizduoja Saulę, o Brigitė Arsoabaitė yra be galio švytinti ir plasnojanti Lai Lai Lai, tai yra – Laimė!

Oranžinis apskritimas scenoje vaizduoja lyg Žemę, lyg cirko arena ar smėlio dėžę žaidimams... Iš užkulisių tai atsiranda, tai išnyksta dvasios, kurias vaidina tie patys linksmai vaidintojai, patys panasūs į kipšiukus. Štai tokia linksma ir judri pasaka apie Pasaulio (realaus ir teatrinio) sukūrimą...

Finale skamba tarsi ir švelni melodija, bet ji žadina ir grėsminges nuojautas, yra panaši į mistinio trilelio „Tvin Pykso miestelis“ temą. Taip teatro kipšiukai neleidžia pamiršti, kad tikrieji demonai nesnaudžia net ir tuomet, kai angelai žaidžia butaforninių akmenimis oranžinėje teatrinėj žaidimų smėlio dėžėje...

Neprarakime budrumo!

Dokumentinio kino horizontai

VDFF prasidėjo

Konkursinė Baltijos šalių dokumentinių filmų programa – vienas iš svarbiausių vakar atidaryto Tarpautinio Vilniaus dokumentinių filmų festivalio (VDFF) akcentų. Jau ketvirtą kartą dėl geriausio Baltijos dokumentinio filmo kūrėjo vardo varžysis po 4 Estijos, Latvijos ir Lietuvos filmus, atrinktus festivalio programos sudarytoju. Geriausią jų trejetuką spalio 1-ąją per VDFF uždarymą paskelbs ir tarptautinis žiuri, vadovaujamas kino kritiko ir eksperto Tue Steeno Müllerio iš Danijos.

Pasak Sonatos Žalneravičiutės, vienos iš VDFF programos sudarytojų, siemet konkursinė festivalio programa išskiria autorui gebėjimui įsigiliinti į savo filmų herojų gyvenimus. „Kai kurie režisieriai tarsi tampa filmų herojų gyvenimų dalimi, bet išlieka taktiški ir profesionalūs. Kurdam filmus jie stengiasi kiek įmanoma arčiau priartėti prie žmogaus, įsigiliinti į jo gyvenimo dramą“, – konkursinė programą pristatė S. Žalneravičiutė.

Naujausius Estijos dokumentinio kino iškojimus konkursinėje programoje pristatys kino režisierė Marianna Kaat, filme „Šachta Nr. 8“ (2010) pasakojanti Ryti Ukrainos Donbaso anglakasių Snežnojės miestelio istoriją, Moonika Siimets, žvelgianti į kišeninių keturkojų pasauly („Mados šunys“, 2010), VDFF viešėstantis Kullaras Viimne festivalio žiūrovus kviečia susipažinti su Frančeska – vienintele moterimi kaminke į Estijoje („Kvēpavimas“, 2010).

Į Vilnių pristatyti naujausio filmo „Kuku: as išliksi“ (2011) atvyks ir estai Andresas Maimikas ir Kaidi Kaasik. Jie sukūrė intymią istoriją apie vieną žymiausiu sovietmečio Estijos kino aktorių Arvo Kukumägi, kuris norėtu susigrąžinti buvusią šlovę ir grįžti į didžių ekraną.

Latvių kino kūrėjai daugiausia dėmesio skiria jaunu žmonių problemoms. Ilze Burkovska-Jacobsen nagrinėja paauglių brendimą ir bando suprasti, kodėl mergaitėms taip rūpi jų išvaizda („Mamos, dukros ir suknelės“, 2010), Robertas Rubinis pažindina su 13-čiu Rudolfu, pamisius dėl filmų kūrimo („Kaip gyveni, Rudolfai Mingai?“, 2010), o Andris Gauja rodo pragarų virtusį jaunos šeimos gyvenimą („Šeimos instinktas“, 2010). Optimizmo gaidės skambą Ilze Ramāne filme apie tris gyvenimo džiaugsmo nepradarusias garbus amžiaus ponias – Maigą, Veltą ir Tonia, kiekvieną antradienį lankančias choro repercijas („Močiučių choras“, 2010).

Lietuvijų dokumentiniams kinui festivalyje atstovaus debiutinis Manto Kvedaravičiaus „Barzakh“ (2011), pelnės jau ne vieno tarptautinio kino festivalio įvertinimą, žinomo dokumentininko Audriaus Stonio pasakojimas „Aš perėjau ugny, tu buvai su manimi“ (2010), Evaldo Janso filmas „Laisvė kurti“

(2011), gvildenantis įkalinimo įstaigose kuriančių kalinių temą, bei „Mocarto obuoliai“ (2011) – Aloyzo Jančoro sukurtas garsaus muzikanto, dirigitoro ir profesoriaus Sauliaus Sondeckio portretas.

Pasak kinotyrininkės Renatas Šukaitytės, šiųmetinę VDFF konkursinę programą galima įvardinti kaip „kino visai šeimai“ programą, kuri padės pažvelgti į save iš šalies ir tėvams, ir vaikams.

„Šių metų konkursinės programos autoriai dėmesį telkia į jaunu žmonių pasauly: „apnuogina“ jų stiprybes ir silpnybes, atskleidžia intymius gyvenimo slėpinius, mėgina suvokti aistras ir poreikius, išryškinti šeimos ir visuomenės svarbą jauno žmogaus gyvenime“, – kalba R. Šukaitytė.

Geriausios VDFF konkursinės programos filmų autoriai bus apdovanoti piniginėmis premiomis, jas išteigė Kazickų šeimos fondas.

Kelios intymios istorijos iš viso pasauly

Lietuviška Audriaus Stonio „Ramin“ premjera prasidėjės VDFF pristatys ne vieną pasaulyje jau pripažintą filmą. Jie bus rodomi pagrindinėje, specialiojoje programoje bei bulgaro Andrejaus Paunovo filmų retrospekyvoje. Trumpai pristatome kelis iš jų, rodančius intymias naujujų laikų istorijas.

„Labanakt niekam“ („Goodnight Nobody“, Šveicarija, Burkina Fasas, Kinija, Ukraina, JAV, Vokietija, 2010, 77 min.)

Prestižiniuose Leipcigo, Niono, Amsterdamo dokumentinių filmų festivaliuose apdovanotas režisierės Jacqueline Zünd filmas – tai hipnotizuojanti kelionė į nakties šalį.

„Labanakt niekam“

Iš skirtingu žemynu kilusius filmo herojus sieja ta pati problema – jie negali užmigtis ir bando užmušti lėtai tekant nakties laiką. Pažindami nemigos kankinamą, ne savo noru gyvenančiu naktinių gyvenimą žmonių mintis, patiriamie tarpines akmirkas tarp realistiško sapno pasaulio ir primenančios sapnų tikrovės. Nakties ritme panardintas nemigos pojūtis filme gilus, stimuliuojantis, plytintis tarp melancholijos ir tam tikros kankinystės. Paklūstančios nakties ritmui žmonių istorijos prirena giliame sapne mirgančius vaizdus. Tačiau riba tarp sapno ir

realybės neaiški, todėl nemiga įtraukia vis labiau.

Filmo naracija – fragmentiška, bet žmonių istorijų atkarpos susijusia susikaupimo kupinoje tyloje. Stebėdami keturių nemigos kankinamų žmonių likimus, aplankome jų nuosavas nakties šalis. Vienems nemiga kupina tamsos ir vienatvės, kitiem – baimės ir skausmo, dar kitiem – graži, pilna svajonių ir vilčių. Vis dėlto kiekviena didvyriškai filmo herojų nugalima naktis atveria kelią rytui. Jis tampa išsigelbėjimu, nors ir skelbia dar vienos nemigo nakties artėjimą.

„Komunos vaikai“ („Die Kinder vom Friedrichshof“, Vokietija, 2009, 82 min.)

1971-aisiais Vienos menininkas Otto Mühlis sukūrė utopinę komuną, kuri tapo vienu kontroversiškiausiu meninių ir visuomeninių praėjusio amžiaus eksperimentu. Mühlis subūrė aplink save panašiai maštantius menininkus bei draugus ir įkūrė uždarą Friedrichshofo bendruomenę. Ji priminė sektą: nuosavybė buvo bendra ir karaliavo visiška laisvė (taip pat ir seksualinė).

Draudžiam buvo tik mylėtis tėvams su savo vaikais. Visa tai vyko vardin aukštesnio utopian tikslu, prisdengiant žodžiais apie meninę viziją. Ambicingiausias ir kartu kontroversiškiausias šios grupės projektas buvo „Vaikų gamybą“. Jie norėjo sukurti naujų žmonių rūšį, nepaveikta šeimos įtakos. Mühlis buvo visų komunoje gimusių vaikų tėvas. Vos gimbė, jie buvo izoliuojami nuo motinų, šias išsiusdavo į artimiausius miestelius, kad ten dirbtų bendruomenės naudai. Vaikai gyveno didesnėje šeimoje ir neturėjo ryšių su tėvais. Nors šio visu-

meninio eksperimento tikslas buvo visiška laisvė, laikui bégant komuna tapo tipiška totalitarinė sekta.

Mühlis buvo menininkas, meninė saviraiška – neatsiejama šio eksperimento dalis. Komunos kasdinėnybė buvo kruopščiai filmuojama, archyvinę medžiagą ir panaudojo šį filmą sukūrusi režisierė Julianė Grossheim. Pamatysime po vienos vakarienės vaikų suvaidintą spektaklį: per šimtas nuogų vaikų pasirodo priešais įvykių centre sėdintį patriarchą. Po spektaklio jie buvo viešai žeminti arba girti. Stebint šiuos sukrečiančius kadrus tampa

„Šachta Nr. 8“

aišku, kodėl po 20 metų komuna buvo palista, o Mühlis apkaltintas nepilnamečių tvirkinimu ir nuteistas 7 metus kalėti. Jis atliko baumė šešerių su puse metų ir išejo į laisvę. Filme rodomi ne tik archyviniai kadrai, bet ir penki komunoje užaugę žmonės. Jų pavyzdys rodo, kas atsitiko žmonėms, išgyvenuojant ši utopinį eksperimentą.

„Yves Saint Laurent. Beprotiška meilė“ („L'Amour Fou“, Prancūzija, 2009, 109 min.)

Yves'as Saint Laurent'as – garsiavas XX a. mados kūrėjas, sukuręs ypatą mados karalystę ir surinkęs vertingą meno kūrinių kolekciją, kurioje atsidūrė Picasso ir Matisse'o paveikslai, senojo Egipto skulptūros ir XVII a. kinų menas. Režisieriaus Pierre'o Thoretono filme matome Saint Laurent'o gyvenimo pakilimą ir nuopuolius: jo darbus, kolekcijas, ilgai trukusį santykį su verslo partneriu ir meilžių Pierre'u Bergé užkulisius ir jų sprendimą parduoti bendrai surinkti meno vertybų kolekciją.

Filmas yra pagarbos duoklė ne tik garsiajam mados kūrėjui už jo nuoseklumą laužant konvencijas, mąstymo bei elgesio stereotipus, bet ir dekadencijai bei grožiui. Saint Laurent'as ne tik sukūrė visame pasaulyje žinomas drabužių kolekcijas – jis pirmasis pakvietė juodaodes ir Azijos modelius. Saint Laurent'as sakydavo: „Mada praeina, stilius yra amžinas.“ Šis filmas ir bando atskleisti unikalų jo gyvenimo ir darbo stilių.

„Kinšasos simfonija“ („Kinshasa Symphony“, Vokietija, 2010, 95 min.)

Clauso Wischmanno ir Martino Baerio filmo herojai yra skirtingo amžiaus juodaodžiai. Jie myli muziką ir net Beethoveno IX simfonijoje girdi afrikietiškus ritmus. Jie – tai du šimtai „Kimanguiste Symphony Orchestra“ narių. Tai – vienintelis orkestras Konge ir vienintelis pasaulio orkestras, kuriamė groja tik juodaodžiai. Filmo herojai kruopščiai rengiasi koncertui, kuris turi vykti gryname ore. Besirengdamis jie pasakoja apie savo meilę muzikai ir apie sunkų gyvenimą Konge: stinga pinigų, daugėja nusikaltimų, didelės butų problemas. Muzikantai atvirai pasakoja apie savo darbo už-

kulius ir apie instrumentus, kuriais groja. Kai po vagystės reikėjo atkurti instrumentus, buvo pasitelktos įvairiausios medžiagos. Iš mašinų rėmo jie pasigamino varpelius, iš didelio medžio gabalo – kontrabosą. Šis filmas – įdomus kasdienio Kongo muzikų, kuriems tenka derinti talentą ir sunkias gyvenimo sąlygas, portretas. Filmą vainikuoja nuostabus koncertas, ypač uždegantis „Carmina Burana“ fragmentas „O Fortuna“.

„Katka“ (Čekija, 2010, 90 min.)

...1996-jeji. Katkai devyniolika, ji yra narkomanė ir gydos nuo priklausomybės Nemčičių terapijos centre. Kodėl ji pradėjo vartoti narkotikus? Katka tvirtina, kad norėjo būti kitokia. Tačiau greit paaikėjo, kad troškimas būti kitokiai – apgaullinga iliuzija, pavertusi jos gyvenimą tikrų pragaru. Dabar Katka bet kokia kaina nori būti tokia kaip visi, bet tai ne taip paprasta kaip anksčiau. Priklausomybę galima nugalėti tik milžiniškomis pastangomis ir jėgomis. Katka nori pasikeisti, ji turia ateities planą, viliasi gyventi prastą, bet normalų gyvenimą. Ji svajoja apie padorų vaikiną, nori sustoti šeimą, turėti vaikų. Tačiau tie optimistiniai planai niekad nebus įgyvendinti.

Čekų režisierė Helenos Treščikovos filmas rodo ilgus metus Katkos gyvenime besiskančią blogio spirale, kurią skatina nekontroliuojama priklausomybė nuo narkotikų. Paprastai ne vienerius metus savo herojus stebinti režisierė filme apie Katką rodo kiekvieną jos psychinio ir fizinio nuopuolio etapą: vagystes, prostituciją, narkotikų alkį, laiką, praleistą įvairose gydyklose. Žingsnis po žingsnio stebime merginos, kuri jaunystėje nesugebėjo atsiplėsti narkotikams, gyvenimo vingius. Ji nuoširdžiai stengiasi nugalėti priklausomybę ir tiki, kad tai pavyks. Bet narkotikai – stiprus prišininkas. Net nėštumas nesugeba Katkos išplėsti iš narkotikų bado. Ar kada nors Katkai pavyks? Režisierė prisipažista: „Niekad nežinau, ar pasakabinus Katka pakels telefoną, apskritai nežinau, ar kas nors pakels...“ 2011 m. „Katka“ pelnė Čekijos kino kritikų apdovanojimą už geriausią dokumentinį filmą.

Nida: smėlis, vanduo ir...

Tarptautinis fotomenininkų seminaras

Agnė Narušytė

Net ir Thomas Mannas, 1931 m. gruodžio 1 d. pasakodamas apie Kuršių neriją „Rotary“ klube, pasiūlė negalį „perteikti savito tos žemės primityvumo ir žavesio“. Jis bandė išsisukinėti lygindamas „tą žemę“ tai su Viduržemio jūros pakrante, tai su Šiaurės Afrika, tai su Sachara. Paskui kopų vaizdą nupiešė šitaip: „Ispūdis gaivalingas ir kone sloganus, – ne tiek tada, kai esi viršuje ir matai abi jūras, kiek uždarose daubose. Niekur nė takelio, tik smėlis, smėlis ir dangus.“ Dar paminėjo, kad žemė „papuošta vėjo nubréžtomis dailiausiomis bangų linijomis“. Apie jūrą irgi tegalėjo pasakyti, kad „jos veidas kas dieną vis kitas“, o jos „mūša istabiai didinga“ – abstrakcijos, kurias žino visi. Iš tikrujų, jei mėginsi papasakoti apie tai, kaip stovėdama tarp smėlio ir dangaus žiūrėjai į padidėjusį mėnulį, žodžiai pasiduos, juos užkimš vėjas, paklaudins rūkas, nuoš bangos. Liks banalybės. Žodinės atvirutės. Geriau ten būti be žodžių.

Bet ten gali būti fotografija. Šiemet Nidoje Lietuvos fotografai susirinko jau 34-ą kartą. Per tą laiką čia daug prifotograuota ir 2007 m. išleistoje knygoje „Sukurta Nidoje“ tilpo tik maža viso to dalis. Nemanau, kad ši vieta pasirinkta atsitiktinai ar tik „dėl grožio“. Fotografiją čia traukia tos pačios Thomo Manno aprašytos substancijos – smėlis ir vanduo. Nes tai – šviesos drobė, ant kurios dar nepripieta daiktu. Kad galėtų iš tikrujų „rašyti šviesą“, modernistas Laszlo Moholy-Nagy konstruodavo šviesos modulatorius – kinetines skulptūras iš metalo ir plastiko, medžiagų, skirtinių atspindinčių, sugeriančių, laužančių šviesą. Modulatorius judėdamas gaudydavo šviesą tiesiai ant fotopopieriaus, be jokio fotoaparato. Nidos kopos, kurias kasdien perlipdo vėjas, ir du vis kitaip susišaukę vandens plotai iš kairės ir iš dešinės tikriausiai patikių Moholy-Nagy kaip didžiulai šviesos modulatoriai. Bet tai – tik forma, tik paviršius. Smėlyje yra dar kai kas.

Neprisimenu, kur perskaiciau šią Kahlilio Jibrano mintį: „Tu ir pasaulis, kuriame gyveni, yra tik smilteles begaliniam begalinės jūros krante.“ Tarsi jis būtų kalbėjęs nuo Parnidžio kopos, kur vėl įbestas saulės laikrodis. Smėlis ir visai konkrečiai rodo laiką nutekėdamas iki paskutinės smiltelės smėlio laikrodžiuose. Todėl smėlio platybės labai tinka fotografijai: „Du pirminiai kopų elementai – smėlis ir šviesa – nuolat kinta, – apie Edwardo Westono nuotraukas kopas rašo Grahamas Clarke'as, – bet fotografija iš to kontinuumo užfiksuoja akimirka ir iškelia ją kaip laiko ir erdvės vienovės fragmentą be jokių nuorodų (žiūrint paviršutiniškai) į socialum ir politiką.“ Jis būtų ga-

lėjęs tai pasakyti ir apie gausybę Joно Kalvelio ar Kazimiero Mizgirio vaizdų, kuriuos matome vis kitaip sujauktas kopas, vis kitą ju faktūrą. Smėlio ir šviesos erdvėje išryškėjantis laikas paveikia ir kitas Nidoje sukurtais fotografijas, nors jų objektas – ne kopos. Čia viskas aprašinėta kosmoso begalybės, būties, pradžių pradžios hieroglifais. Todėl Alvydo Lukio prie jūros rasti lentgaliai ar Virgilijaus Šontos dangų laužiantys stiklai galiapti kažko nenuskakomai didesnio ženklaus. Todėl Antano Sutkaus fotografijoje per baltą smėlio tuštumą prieš vėją žygiuojantis Jeanas-Paulis Sartre'as tapo egzistencialistiniu simboliu: kovos su gamta ir „su savimi“ (jis vis dėlto žengia per savo šešelį). Anot Sutkaus, tai – „žmogus horizonte, einantis iš niekur į niekur. Būtis ir nebūtis. Visiška žmogaus laisvė.“ Kaip iš šios fotografijos Sartre'ą paskolinio Roseline Granet, išliejusi jo figūrą iš bronzos (dabar ji stovi Nacionalinėje Paryžiaus bibliotekoje). Kasdienybė, šiapusybė, visi rūpesčiai, viskas nutyla fotografijai persikelius į Kuršių neriją. Kopose lieka kažkokia „grynoji“ būtis?

Tik tada, jei pasiduosi vėjui. Jei ne, paaiškės, kad ir ši vieta turi pankamai socialumo ir politikos, kuriuos neigia kopų, švitynių daiktų ir smėlio nušluftotų kūnų fotografijos. Apie tai primena kinas, pavyzdžiu, trys filmai, išryškinantys tris skirtingus Nidos, kaip antropologiskai reikšmingos vietas, aspektus. Pirmiausia (bet ne chronologiskai), Algimanto Puipos „Moteris ir keturi jos vyrai“ (1983). Moters, kuri neturi vardo, vyras nuskęsta žvejodamas, jos namą nusineša jūra. Ji keliauja per smėlynus pas ją labai intensyviai guodusy vyriski, nežindamata, ar ras, ar pamatys jo trobą. „Gal jau pravažiavom?“ – sako ji (cituoju iš atminties), nes nėra jokių kelio ženklių, konkretių vietų nežinoma atpažinti, viskas nuolat keičiasi, vėjas viską sujaukia, smėlis juda, slankioja, nusineša, užpusto ištisus kaimus, jie ten ir liko palaidoti, užkonseruoti kaip kokoje Pompejoje. Nors žinau tik apie kelis tokius kaimus, pažymėtus „mirusių kopų“ žemėlapje, išvaizduoju visą Kuršių neriją kaip smėlinį smaugli, kurio pilve lėtai virškinami laiko sluoksniais sugulę žmonių gyvenimai. Smėlis sutrina pastovumo iliuziją, jo negyvoje amžinybėje siautėja būties laikinumas. Ir nors, kaip raše Saulius Macaitis, filmas „arteja prie sakmės, alegorijos, filosofinės parabolės“, čia gyvenusių žmonių tikrovė tampa apčiupiama – vėjas yra grėsmės garsas, jo sukurtais smėlio skulptūros yra paminklai mirusiesiem. Per vėjo stūgavimuisi dar girdisi Kahlilio Jibrano balsas, tik kiek kitaip: „Tu ir pasaulis, kuriame gyveni, yra tik žvilgsnio šukės begaliniam begalinės šviesos krante.“ – girdžiu, kaip vėl pamokslauja nuo pažemėjusios Parnidžio kopos Kahlilio Jibranas.

O toliau – politika. Tiesa, pirmieji Almantas Grikevičiaus ir Algirdo

Dausos filmo „Jausmai“ kadrai – po žoles ropinėjantys vabalukai ir saumanose prigulusi šviesiaplaukė – iškart primena Rimanto Dichavičiaus ir Vitalijaus Butyrino fotografijose ant smėlio besivartančias nuogales (pagaliau ir filmo sukūrimo metai – 1968-jei – yra tas laikas, kai fotografijoje klesti tokia estetika). Bet idilė suardo virš jos rikiuote skrendantys kariniai lėktuvai. Kuršių nerija šiame filme yra riba. Vienoje pusėje, už marių, ištvirtina sovietai, piktai kalbantys apie kažkokį abstraktų socialinių gėrij, grasinantys mirtimi, atimantys žemę ir gyvulius. Net keista, kad tuomet buvo galima taip atvirai rodyti sovietinio režimo prievartą. Kitoje pusėje – jūra ir kelias į laisvę, kur ir išplaukia filmo herojai, tiesa, valtele tos laisvės nepasiekę. Šis filmas surukia galbūt nenumatyta kontekstą Gintauto Trimako fotografijų ciklui „13 išėjimų prie jūros“ (nes vis galvojo apie fotografiją) – nors Trimakas, regis, paprasčiausiai registrojo viesus lentinius takelius į paplūdimį ir už kopos keteros vis kitaip atsiveirančią tą patį jūros vaizdą, tai nėra nekaltas peizažas. Jūros horizonto užbrėžta nežinomybė pracytė buvo kito, tik išsivaizduojamo pasaulio – utopijos – erdvė. Išėjimai į ją vedė į niekur, kelias baigėsi šiapusiniame krante, bet mintyse driekėsi ir anapus. Dabar Trimakas apgręžia kamerą ir fotografuoja miško vaizdą, matomą gržtant nuo jūros – išeiti galima ir į šiapus.

Tačiau susaurinės akiratį (o gyvenimas Sovietų Sajungoje to reikalavo), Kuršių nerija buvo jau ne riba, o laisvės erdvė. Tiesa, daugumai žmonių – uždraustos laisvės. Į šią pasienio zoną buvo beveik nežinoma patekti. Reikėdavo specialių leidimų ir todėl, pavyzdžiu, man Nida vaikystėje buvo tokia pat nežinoma, kaip ir už jūros horizonto esanti Švedija. Apie tai priminė Algirdo Aramino 1971 m. sukurta filmas „Maža išpažintis“ – ten Nidai skirtas tik neilgas epizodas, prasidedantis tą akimirką, kai mergina šuktelį Vytauto Kernagio herojui: „Benai, plaukiam į Nidą“. Dabar, kai kickvieną žingsnį į smėlynus sekā ginkluoti gamtos ekologinio rezervato sargai, o Parnidžio kopų jau baigia padengti šiurkštį žolę, net šiurpu žiūrėti, kaip filme jos šliaitū žemyn čiuožia nuo visų mokyklinių „negalima“ pasprukės jaunimas. Kažin kick kopų auksčių sumažino liečiavimą, naudojės šią erdvę kaip filmavimo aikštę? O visur beveik be priežiūros bastęsi fotografai? Kad neardytum peizažo, reikia sustoti, ką ir padarė Jurgita Remeikytė, galerijos „Taškas“ akcijoje į orą paleidusi į juostų dėžučių padarytas kamerytes – kad jos užliktuotų ne vaizdą, o skrydžio virš sudegusio miško pojūtį. „Tu ir pasaulis, kuriame gyveni, yra tik žvilgsnio šukės begaliniam begalinės šviesos krante.“ – girdžiu, kaip riedantys, visur mačiau tik varnas. Dabar jau į jas žiūrėjau kiek kitaip...

Fotografai ir kinematografininkai čia yra tokie pat ateivai kaip ir Thomas Mannas, gražiausioje Nidos vietoje pasistatęs vasarnamį – kad pro savo kabineto langą visada galėtų matyti tarsi itališką marių įlanką. Tame vasarnamye įrengta muziejuje mano dėmesį patraukė du dalykai: fotografija, kurioje užfiksuta, kaip rašytojas su šeima

Gintautas Trimakas. „13 išėjimų prie jūros“. 1998 m.

Kiekvieną kartą nuvažiavusi į seminarą prisiklausau senbuvių istoriją apie tai, kaip jiems pavykdavo (ar nepavykdavo) patekti į uždraustas zonas anais laikais (būtų įdomu tas istorijas užrašyti). Tai žinant, né kiek nekeista, kad minėtoje Sartre'o fotografijoje pastebėtų antrą šešelį kai kurie interpretatoriai pri-skirdavo KGB, kurios agentas turėdavo visur lydėti filosofą. Kaip paaiškėjo atspaustinus visą kadą, tai buvo ne agentas, o garsioji filosofė Simone de Beauvoir. Ją Sutkus nupjaudavo tam, kad žmogaus kovos su gamta dramos neišblaškytų kasdienybę. Kad herojus būtų patraukliai stiprus, jis turėjo būti vienišas. Tuo tarpu aplinkiniai kadrai rodo, jog Sartre'as visur vaikščiojo apsuptas žmonių. Sutkaus liudijimu, jis net nepastebėjo, kad yra fotografuojamas. Todėl ši, kaip ir kitos kopų fotografijos, dabar gali priminti ne tiek būties laikinumą, kiek fotografijos gali. „Fotoaparatas yra lyg leidimas“, – sakė Diane Arbus – jai tai buvo leidimas landžioti po kitų, keistų ir svetimų žmonių gyvenimus. Sovietinėje sistemoje fotoaparatas buvo leidimas patirti šiek tiek laisvės, kurios iliuziją kūrė beribis, nesuvaldomo vėjo pustomas smėlis ir ta horizonto riba, už kurios nežinoma kas bus.

Fotografai ir kinematografininkai čia yra tokie pat ateivai kaip ir Thomas Mannas, gražiausioje Nidos vietoje pasistatęs vasarnamį – kad pro savo kabineto langą visada galėtų matyti tarsi itališką marių įlanką. Tame vasarnamye įrengta muziejuje mano dėmesį patraukė du dalykai: fotografija, kurioje užfiksuta, kaip rašytojas su šeima

atvažiuoja į miestelį, ir žurnalisto iš Lietuvos pasakojimas apie susitikimą su pasaulio garsenybe. Karioje sėdintis Mannas aiškiai fotografuoja, o už jo – entuziastinga vietinių gyventojų minia, irgi pasitempusi priešais fotoaparataj, nes rašytojo atvykimas – nepaprastas įvykis. „Žmonės čia negražūs, bet labai malonūs. Jų bruožuose matyti ryškių slaviškių priemaišų, skruostikliai išsišovę, akys žydros ir pavandénijusios.“ – šitaip apie jam svetimus kuršius atsiliepė Nobelio premijos laureatas. Jis čia tik paspruko nuo reikalų, nuo civilizacijos, šis gyvenimas jam nerūpi. Todėl jis ir nežino, kad jam čia vasarojant Lietuvoje mirė tautos poetas Mairolis – tuo straipsnyje apie rašytoją ir vokiečių okupuotą Nidą naivaija stebisi lietuvių žurnalistas. Mannas žvelgia į smėlio juostą, nutiestą tarp vandens ir dangaus, ir negali papasakoti nieko naujo, nes jis mato tik tai, ką matą visi: paviršių – nei mirties, nei ribos tarp nesusitinkančių pasauly, nei politinės laisvės ilgesio ši vieta jam nereikškė. Kai matai tik didingą peizažą, belieka nutilti.

Arba gaudyti varnas. Ir perkeltinė, ir tiesioginė prasme. O sugavus – valgyti, nes taip galima pajavainti Nidoje nusibostančią žuvies dietą. Tai ir padarė Jurgita Remeikytė su Irma Stanaityte, videokamera dokumentuodamos procesą. „Tai tikras Nidos vaizdas“, – atskamba patvirtinimas iš devyniolikto amžiaus. Eidama iš Nidos meno kolonijos, kur šis darbas buvo pirmą kartą patrodytas, visur mačiau tik varnas. Dabar jau į jas žiūrėjau kiek kitaip... Kahlilis Jibranas čia irgi nebeturi ką pasakyti.

Poilsiaujantis ekspresionizmas

Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės „Dedikacijos“ galerijoje „Meno niša“

Vidas Poškus

Ekspresionizmas nemirė, jis tik laikinai poilsiauja – kaip nemirė ir kiti dalykai, kurių mirtis skelbiama ir konstatuojama jau kelis šimtus metų – poczija, romanas, teatras, tapyba, net kalba. Vakarų civilizacija ar Dievas. Tai juk taip natūralu, nes ilgaičiu marinami visi ilgaamžiai. Ekspresionizmas šioje vietoje – ne išimtis. Juk jam jau, šiaip ar taip, bent koks šimtas metelių. O pasak Wilhelmo Worriingerio – ir dar daugiau...

Vartojant žmogišką mirties sąvoką, norom nenorom sužmoginamas net toks abstraktus reiškinys kaip ekspresionizmas. Norintiems geriau įsivaizduoti, kaip atrodo kūniškas jo pavidalas, derėtų pažvelgti bent jau į vieną E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės paveikslą – tą, vaizduojančią mažą vaikelį didelėmis ausinėmis ir pavadintą „Kaip Hamletas“. Infantili šio veikėjo išorė nėra kliaudia ar samoningu apgaulė. Turbūt visi puikiavę suprantą (tā liudija ir senolių suvaikėjimui dedikuotas folkloras), jog pasiekę garbų amžių mes visi pasuksime atgal. (O ir Hamletas buvo ne kas kitas kaip jau nuolisi nuo pernelyg didelių aistrų bei išgyvenimų senatiškai sudiržiusia siela).

Tad štai, ekspresionizmas dar yra

gyvas. Minčtasis, taip pat daugelis kitų tos pačios E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės kūrinių (o jie yra tikroji ekspresionizmo emanacija) tai tik paliudija. Panašu principu senais laikais tautai būdavo rodomas dar gyvybingas karaliaus kūnas. Ekspresionizmas juda, kruta visais savo dažybiniais kaulais, raumenimis, gylomis bei kraujagyslėmis rodydamas, kad dar „gali“. Žiūrint į gyvybingai užteptus paviršius (E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės tapyba yra tikra užtepinė, potėpių, prisilietių enciklopedija – dažas čia ir tirštai klojamas, ir skystai varvinamas, ir pusiau sausai išrinamas), į nepriekaištingai suderintas spalvas (viskas suveržiamą pasitelkus aristokratinių kūnuodų ir skaisčią balta), tikrai nekyla jokių minčių apie ekspresionizmo mirtį. Jeigu ne pasaulyje, tai bent Lietuvoje, jeigu ne Lietuvoje, tai bent Kaune... Tai brandi, pati brandžiausia ekspresionizmo forma (omenyje turima E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės tapyba), kupina gyvenimo patirties – tokia, kuri turi užtarnautą teisę į poilsį.

Taigi, tai jau poilsinė, beveik kurtinė jo (ekspresionizmo) gyvenimo fazė. Jis, senolis, pelnytai ilsišo po ilgo ir audringo savo gyvenimo, po visų pakilimų ir nuosmukių grandinės. Jis dar toks pats (kaip ir de-

Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė. „Aš esu daktaras meilė“. 2010 m.

ra ekspresionizmui) dirglas bei audiungas, bet kartu – atsipalaivedavęs. Primenantys vaizdingomis Biržtono apylinkėmis vaikstinciantį ir kūniškos bei dvišios ramybės mediciniškai nustatytomis mineralinio vandens dozėmis siekiant neurasteniką. E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės tapyba yra labai nervinga, t.y. ekspresyvi. Dėl to negali kilti né menkiausią abejonių. Žiūrint į jos paveikslus regisi, kad teptukas bėgiojo po jų paviršius lyg reguliariai elektros srovės purtytas, o dažai paleiėje maišyti esant nuolatinio šoko būsenos (drebant rankoms, virpant sielai ir emociskai išsibalansavus smegenims). Atpalaivedavimo, ilse-

jimosi gaidos ypač ryškios naratyviame E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės tapybos lygmenyje. Čia, kaip ir dera besiilsintiems (retas, o ypač nuvargintas ilgalaikü dvasinių ieškojimų, prie jūros skaito Dostojevskij ar Camus), nėra né trupinėlio (nebent kažkas giliai giliai paslėpta po pastoziniu dažu sluoksniu) mistikos ar ekstazės (tų būtinų save gerbiančio ekspresionizmo elementų). E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės iškūnytas ekspresionizmas ilisi ir oriai lesina paukščius, bendrauja su vaikais ar pats tiesiog nekaltais žaidžia infantilius žaidimus (banalu, kad senatvė su vaikyste žingsniuoja koja kojon).

Apie besiilsintį (ir ne tik E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės) ekspresionizmą kalbant vertinamuojų aspektų reikia pasakyti, kad poilsis suteikia tam tikrą pranašumą, kita vertus, iš dalies aprivoja. Taip, daugelis estetiskai ar net etiškai gerų darbų padaroma lengva ranka. Ekspresionizmo (kaip ir kitų labai rimtų dalykų – pavyzdžiu, kalbos ar Dievo) lengvumas gali pakrypti į nepateisinamą lengvabūdiškumą. (Apie Dievą nekalbékime, bet pernelyg atsipalaivedavus kalba pavirsta talaluska, o ekspresionizmas – nieko neįpareigojančia buitinio dekoru dalimi.) Vis dėlto pasiekus garbų amžių galima ir net būtina atsipalaivedoti – simtamečiai senoliai didžiansas tiesas kartais taip pat išsako „vaikiškomis“ frazemis. Tad ir kalbant apie E. Balsiukaitės-Brazdžiūnienės ekspresionizmą vėja vaikiškumas, palečėje ir ant drobės sumaišytas su giliuos patirties doze, suteikia nepakartojamą žavesio ir intrigos – savybių, kurios dažnai pasiekiamos tik gerai pailsėjus ir labai atsipalaivedavus.

Paroda veikia iki rugsėjo 30 d.
Galerija „Meno niša“
(J. Basanavičiaus g. 1/13, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–19,
šeštadienį 12–16 val.

Laimės formas

Mari Relo-Šaulys ir Adolfas Šaulys kalbina Ugnė Bužinskaitė

Nesenai galerijoje „AV17“ atidaryta estės Mari Relo-Šaulys ir lietuviu Adolfo Šaulio konceptualios juvelyrikos paroda „Next/Last“ pratęsia prieš kelerius metus rodytų parodų ciklą. Ankstesnės parodos „Pokyčiai: sėkmės garantas“ („Užupio galerija“, Vilnius, 2008) ir „Yes“ (Estijos taikomosios dailės ir dizaino muziejuje, Talinas, 2010) žengė koja kojon su pasaulio finansinės krizės, eurointegracijos aktualijomis. Dabarinių paroda akis bado masinės materializacijos atspindžiai.

Ugnė Bužinskaitė: Kaip gimiė ši paroda?

Mari Relo-Šaulys: 2008 m. rengėme parodą Lietuvoje, nes buvo įdomu naują kūrybos etapą pradėti sveiturst. Nors Lietuva man pažįstama ir artima, dažnai čia atvykstu. Nuo pat pradžių žinojome, kad idėja tėsis. Po 2010 m. parodos Taline pamanėme, kad verta grįžti į pradžią.

Adolfas Šaulys: Paroda „Next/Last“ tarsi skilo į dvi dalis: „Laikas ir investicijos“ ir „Laimė“. Paskutiniai dešimtmečiai valstybė buvo nusiteikusi finansiškai išlaikyti kultūros veikėjus, todėl dažnam menininkui tekėdavo tapti visuomenės priešu. Sklandydavo išlaikyti, tinginių, valkati, visuomenės atliekų apibūdinimai. Nusistovėjė prieš

gerą dešimtmetį tokie stereotipai paskatino daugelį kultūros atstovų emigruoti iš Lietuvos ar Estijos. „Laimė“ tema pasirinkta siekiant sulaužyti stereotipą, išryškinti menininko norą būti pilnaverčiu žmogumi visuomenėje, menininko gebėjimą būti produktyviu, laimingu, protingu ir vertingu asmeniui, koks būna politikas ir sportininkas.

U. B.: Tuomet atrodo, kad pirmosios parodos dalies pavadinimas „Laimė“ turi dvi puses – tą, kurią įvardinote, ir ironišką, kur laimė atsiskleidžia kaip turto ir turėjimo sinonimas.

A. Š.: Taip, kad ir ką mes aptarėtume, viskas, kaip ir lazda, turi du galus. Dalis parodos ironiška, bet tai tikrai nereiškia, kad ji nukreipta prieš visuomenę. Mintis sutelktai į asmeninį egoizmą, kuris, aišku, būdinas ir visam šiandienos pasaulyui, ir kiekvienam žmogui atskirai. Ir jei žiūrovas ižvelgia šią ironiją, ji tikrai nėra skirta jam pašiepti. Ji liečia tik mus pačius: mane ir Mari. Vėliau galbūt ironija paveiks ir žiūrovą, bet visa tai priklauso nuo jo paties.

U. B.: „Laimė“ priskirčiau šiandienos aktualijoms – ji tarsi atskleidžia šiandieninius daugelio iš mūsų siekius. O antrojoje dalyje regiu tai, kas buvo aukso vertės Sovietų Sajungos laikais.

A. Š.: Jūs teisi dėl skirstymo, nors visi šie darbai turi ir tam tikrą autonomiją. Parodos dalyje „Laikas ir investicijos“ daugiau apmąstymu apie laiką, pracių, kartu tie patys klausimai yra labai aktualūs ir šian dien. Kalbame apie investiciją, kurioje pats laikas tampa investicija.

U. B.: Kaip šifruoti pavadinimą „Next/Last“? Kita, paskutinė?

A. Š.: Kūryba yra sudėtingas procesas, manau, anksčiau ar vėliau pradedi galvoti apie pabaigą. Ir galbūt šis parodų ciklas, kuris tėsišas jau trečius metus, iš tiesų baigiasi.

U. B.: Kurie kūrybos etapai Jums brangiausi?

A. Š.: Labai svarbu pradžia ir pabaiga. Aišku, visos kūrybos fazės yra svarbios, sunku išskirti kurį nors vieną dvem žmonėms bendrą išeities tašką. Atradus šį tašką kyla bendra idėja, nuo kurios ir prasideda kūrybinis procesas. Antras svarbus tarpsnis – pats procesas. Gimstančios koncepcijos yra beribės, tačiau laikas ir galimybės jas aprivoja. Vis dėlto tai, kaip idėja nuolat keičiasi – intriguoją. Trečioji fazė – kūrinių eksponavimas. Patalpa taip pat diktuoją savas salygas. Būtent tos sekinančios laiko, galimybų ir salygų

konfrontacijos rezultatai labiausiai ir džiugina.

M. R.-Š.: Manau, svarbiausia, kad kuria moteris ir vyras. Nuo metalo pasirinkimo iki paskutinio kūrybos taško mes į meno kūrinį įdedame dvi skirtinges puses, dvi nuomonės. Labiausiai mane jaudina tai, kas išaugia iš dviejų žmonių mąstymo.

U. B.: Vis dėlto kuriate juvelyrą... Koks jūsų darbuose idėjos ir utilitarumo santykis?

M. R.-Š.: Kurdami niekada nesvarstome, ar žmogus ši kūrinį panaudos pagal paskirtį – tai nėra mūsų kūrybinės problematikos dalis. Mūsų juvelyrika yra funkcionali, bet tai niekada nebuvó kūrybos tikslas. Svarbiausia – idėja.

A. Š.: Kaip užsakovas, tardamas su juvelyrų, prašo įgyvendinti tam tikrą jo viziją, jo asmeninius sentimetus, taip šioje parodoje mes tapome savo užsakovais. Įgyvendinome savo viziją, kuri yra funkcionali, bet svarbiausia yra tai, ką ji „kalba“.

U. B.: Ką labiausiai vertinate savo darbe?

A. Š.: Sudėtingas klausimas... Atvirai pasakius – tarpusavio dialogą. Matyt, didžiausia vertybė yra dialogas tarp manės ir Mari, mūsų ir galerijos, mūsų ir visuomenės. Gal tai ir yra pats didžiausias mūsų tikslas – žmogiškas supratimas.

M. R.-Š.: Gal sprendimus, kuriuos priimame kartu...

U. B.: O apdovanojimai? Girdėjau, nesenai tapote Estijos kultūros fondo teikiamos kasmetinės premijos laureatais.

M. R.-Š.: Apdovanojimai duoda vilties, kad tavo darbas yra vertas įdėto triūso. Tai palaiko ir suteikia jėgų kurti toliau. Svarbu ir finansinė energija, kuria po to gaumi.

A. Š.: Kai lankytos apžiūrinėja parodą – pamiršta savas problemas, susimąsto, atitruksta nuo realaus pasaulio. Kaip jų atgaivina paroda, taip menininkų kartais atgaivina premija.

Paroda veikia iki spalio 11 d.
Galerija „AV17“ (Aušros vartų g. 17, Vilnius)
Dirba pirmadienį–šeštadienį 11–19 val.

Mari Relo-Šaulys ir Adolfas Šaulys. „6 laimingi numeriai“ (segė). 2010 m.

Istorijos, pasakojimai ir (meta)tekstai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

dalykas – asmeniniai pasakojimai su tekstile susijusioje plotmėje labai aiškiai nurodė ir išryškino moterišką tekstilės genealogiją. Pasitelkti daiktai ir veiksmai, kurie primena mamas, močiutes, proseneles ar tetas. Kaip jau minėjau, nemaža dalis „dienoraščio“ tipo kūrinių tiesiog nepraejo atrankos. Tačiau tikrai ne dėl motinos linijos atvirumo. Tenka pripažinti, kad pasirinktas rizikingas atrankos kriterijus (leidžiantis eiti į asmeniškumus), nes tekstilei emancipuojaantis tai priminti nėra naudinga. Čia gera proga apversti klausimą ir pasitikrinti, ar pakankamai nesenai atnaujintos žinios apie šiuolaikinio meno dalį, kuri išsago iš tekstilei. Tikrai svarbu – kaip mes suvokiamė tekstile? Mano požiūriu, iš dabarties pozicijų nagrinėti šiuolaikinio meno (susijusio su tekstile) kilmę konceptualiai (nebjant atrodyti retrogradiškam) yra neabejotinas brandos požymis.

Labai keista ir juokinga, kad Lietuvai 54-oje Venecijos bienalėje atstovavęs menininkas tekstilės sritij apibūdino kaip taikomąj, lyg kūriniu šiuolaikiškumą lemty medžiaga, sritis, o ne idėja, su kuria dirbama. Na ir tegul, pasauliniame kontekste tai nieko nekeičia, o tokios menininkės kaip Louise Bourgeois, Liza Lou, Ghada Amer ir daugeliis kitų, išgirdė apie tai, tik smagiai nusikvatotų.

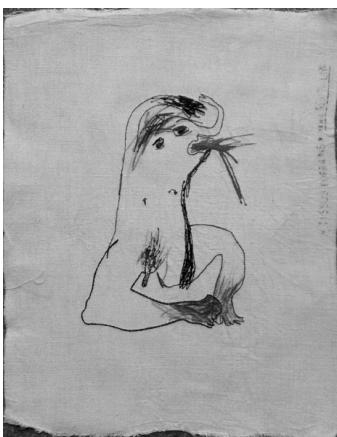
Ko gero, ne veltui viena iš parodoje dalyvaujančių menininkų Alice Kettle pažadina seną legendą apie pirmąjį (oficialiai) Airijos burtininkę, beje, autorės bendravardę. Meno kūrimą šiuo atveju ji traktuoją kaip raganavimą, iutraukiant užburiamų žmonių asmeninius daiktus. Raganos socialinis vaidmuo gana nebilogiai tinka tekstilei (ir meniui apskritai), nes neįprastas asmuo (reiskinys) visada grasinga išjudinti pastovumą, nusistovėjusių tvarką. To ypač negeidžia tie, kurie yra patogiai išsitaikę, todėl kitimas vyksta labai lėtai. Ir panašu, kad Lietuvos dar nepasiekė. Vis dėlto Kauno bienalė egzistuoja pasaulio laike, kur savo buvimo įrodinėti neberekia.

Parodos tema džiugina ne tik drąsa pažvelgti atgal, bet ir aktualumu. Geriau pagalvojus, pasakojimas yra vienintelis realus kriterijus pertekliaus visuomenėje. Ir už vardo, ir už rekomendacijos ar pažinties slypi pasakojimas. Visada, kai reikia rinktis, pradedant nuo šampūno ar muzikos plokštelių, bai-giant namais ar meno kūriniu, nusprensti padeda istorija, susijusi su daugybe kitų istorijų. Vienur naratyvas skleidžiasi atvaizdais, kituržodžiais. O pati abstrakčiausia dailė be pasakojimo net neegzistuočia. Todėl šios parodos kūrinius verta traktuoti kaip tekstą, vaizdus – kaip tekstines struktūras (metonimijas, metaforas ir panašiai). Šalia esančius (organizatorų užprašytus) aiškinamosių tekstus ar užrašytas istorijas siūlau suprasti kaip filmo titrus, kurie tik įveda į temą.

Dalis parodos kūrinių yra susiję su kūnu arba kūno praktika, kitaip tariant – yra neviešo performanso daiktinis įrodymas. Vieni jų neartikulioti, veikiantys per jusles. Pavyzdžiu Kyung-ae Wang neria milžiniškas archetipines formas, kurios ne tik įvaidzina jos išgyventą depresiją, bet ir kalba apie tokiai būsenai įveikti reikalingą laiką. Pamėlliškų pavidalu ratilai ir gąsdina, ir ramina.

Kita dalis darbų, nors ir fragmentiški, pasakoja labiau artikuliuitai. Tai tarsi komiksai ar istoriniai bataliniai paveikslai, tik šio „mūšio laukas“ – sąmonė. Tillie Schwarz įvaidzina kasdienes frazes. Ninos Bondeson siuvinėjimus tiesiogiai veikia mokslas apie kalbą. Čia daileyva du fiktyvūs nuolat per jos kūrybą keliaujantys personažai – lingvistas Džeremis Adadžio ir jo paklusnusis šuo Hiperionas. Įdomu, kad personažai gali keisti lytį ar virti apskritai kitomis būtybėmis. Taip atskleidžia pasakojimo dinamika – gebėjimas keistis, kuris yra dažnai pamirštasis postringaujančiu apie „amžinąs vertybęs“. Virginie Rochetti piešiniai siuvinėti siūlū: ypač ekspre-syvūs ir atlikti ant linijinį laiką žymincio pailgo audeklo, jie primena apie piešinio atgimimą šiuolaikinio meno scenoje ir labai įtikimai pripasakoja mažą, niuansuotą istorijelį.

Kūnišumas, būsenos, išsipasakojimai, performatyvumas – tai, ko daugiau ar mažiau galima tikėtis iš istoriškai su moters veiklos sfera sieti dailė. Tačiau tai tili maža parodos dalis, kita (didesnioji) domisi visiškai kitais (labai įvairiaisiais) dailekais nei moters savivoka (tai, be abejo, irgi labai aktualiai tema, tik vis marginalizuojama), nors kai marginalumas tampa madingu domėjimosi objektu, su didžiuoliu entuziazmu vėl ištraukiamą į dienos šviesą). Verta užsiminti, kad Kauno bienalė jau senokai nebéra tekstile užsiimančių menininkų susibūrimas, o neskada ir nebuvo. Dalyvauja ne-

Virginie Rochetti (Prancūzija). Kūrinio „Banjolé tapiserija“ fragmentas. 2009 m.

mažai menininkų vyru ir apskritai kūrėjų, kurių profesinis pasirengimas nėra susijęs su tekstile. Organizatoriai metodiškai siekia įtraukti šiuolaikinius kūrėjus, kurie gali taktiliškumą ir tekstile suvokti tik kaip dar vieną tarpdiscipliniškos raiškos būdą, temar apskrypta.

Pavyzdžiu, Michaela Melián siūles, dygsnis ir patį siuvimo veiksmą traktuoją kaip (meta)tekstą ar matematinę (universalią) struktūrą. Savo kūriniui suteikusi didesnį mastelį ir į kūriniu erdvę fiziškai įtraukdamas žiūrovą, ji įtikina, kad pasaulio dalys yra atitikmenų rinkinys. Jungdama įvairias mediąs (video-filmas, garso instalacija) menininkė siūlo naujus muzikos, filmo ir teksto suvokimo būdus. O menininkų šeima iš Naujosios Zelandijos „F4 Artist Collective“ nagrinėja tarpusavio sasajas tarsi audinio struktūrą. „Siūlēmis“ galiapti viskas: žvilgsnis, veiksmas, emocija ar genetinės sąsajos. Psychologinės „siūlēs“ tarp šeimos narių tampa atskirais veikėjais, kurie iš šalies atrodo kaip įsibrovėliai ar ateiviai iš kitų planetų. Bent jau vizualiai. Panašu, kad menininkų šeimos minties eiga paveikė detektyviniai ir moksliškės fantastikos filmai, TV serialai.

Pagal ateiviską kurpalų sumodeliuoti ir Marion Michell kūdikių

drabuželiai. Perkurti į beveik nedėvimus dizaino objektus, jie kalba apie vaikystę kaip drausminimo laikotarpį, kai dresūros objeketas (vaišas) dar yra už kalbos ribų. Įvaidinti tokią būseną (kai tave rengia, kaip nori, ir „irašo“ į pasaulį pagal savo supratimą) menininkę paskatino konkreti istorija apie vaikystę pažinotą vaiką, kuris taip ir nešaugo iš tos nuolatinio daiktų išauginėjimo būsenos – anksti numirė ir liko autorės asmeniniu vaiduokliu. Amélie Brisson-Darveau taip pat sukūrė drabužius, tik jie skirti žmogaus šešeliams. Jei judėti norinčiam kūnui reikia tamprios aprangos, tai koks paslankus turi būti ypač dinamiškai kintančio šešėlio apdaras? Tai interaktyvus kūriny, drabužius žiūrovą gali apvilkti ant savo šešėlio. Įdomus žaidimas iškelia ir visai netikėtų, beveik filosofinių klausimų: pavyzdžiu, kur baigiasi kūnas? Kur baigiasi esybė? Ar šešėliu reikia rūpintis? Jei taip, tai kodėl apie tai nepagalvojau anksčiau?

Visiškai kitaip aprangą suvokia Maria León. Panašiai kaip Alice Kettle, ji užsiima „uzkaltėjimais“, bet tam naudoja paskutinius funkcinės tekstilės laimėjimus: atspindinčius šviesą, neperšlampamus, nedegius, ypač patvarius audinius, kurie paprastai naudojami specialios paskirties (dirbantiems gatvėje ar statybose) aprangai. Iš jų menininkė siuvasi madingus drabužius, kad jaustuosi saugi ir kartu papasakotų, koks nesaugus yra dabarties pasaulis.

Iš visai kitos meno sferos į bienalę atidarefavusi Laisvydė Šalčiūtė taip pat kalba apie pavojus, tik ne apie gyvenimo apskritai, o apie meilės konkrečiai. Nuosekliai ir įvairiapusiškai nuolat meilės temą aktualizuojanti menininkė ši kartą išryškina stiprus jausmo graunamąją galią. Tam jis pasitelkia nuorodas į audinio vaizdavimą dailės istorijoje. Kristaus, danųjų ikonografinio guldymo schema ir plaukų ant kūno

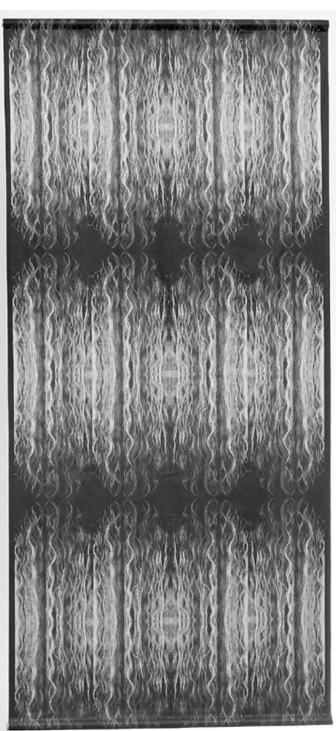
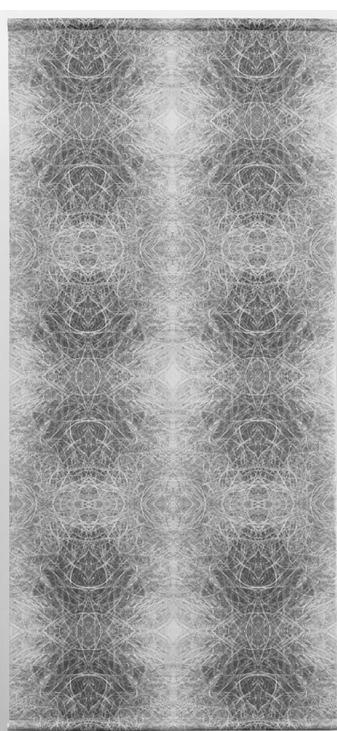
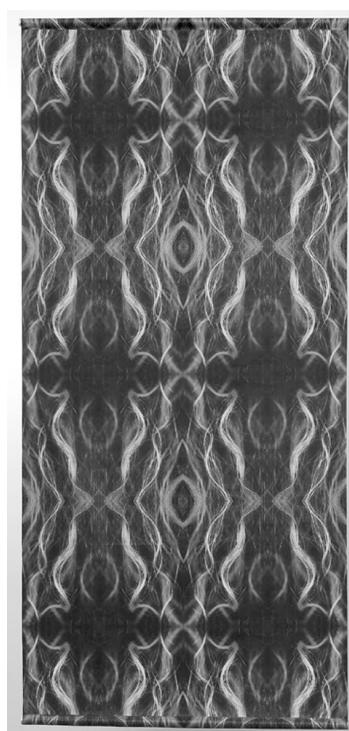
pasiodymo reikšmių spiečius priverčia susitikti geismą su siaubu. Laisvydės kūryboje nėra medaus be de-guto. Meilė veikia kaip naikinantis (tarsi švesa neišryškintą fotojuoste), bet neišvengiamas vienetas.

Viena iš nuolatinės bienalės žvaigždžių Fiona Kirkwood ir toliau ieško būdų įveikti ar bent sumažinti žmonių susipriešinimą dėl rasinių ir kultūrinių skirtumų. Ši kartą ji naujoja žmonių plaukus, kurių spalvos kaita jau toleruojama be vargo. Menininkė plaukus naudoja ne kaip objektą (Julijos Kristevos terminas: nuo kūno atskirta kūno dalis, tik ką buvusi gyva, staiga tapusi nuoroda į mirtį), o kaip dekoratyvinį audinį. Skirtingų spalvų plaukai pinasi tarpusavyje, sudarydami gražiausius ornamentus. Vizualinis šokis kuriamas ne tiek dėl grožio, kiek dėl užuominos į tobulą visuomenės sambūvį.

Taip pat politiškas, tik labai unikalai, estės Signe Kivi kūriny. Autorei buvo tekusi garbė ir atsakomybė pabūti kultūros ministre, ir kaip menininkę ją sudomino ministerijos koridoriuose išklotų kilimų simbolinis krūvis. Jie aiškiai nurodė į galią, todėl jiems buvo lemta tapti reinterpretacijos objektu. Katie Waugh eina tuo pačiu keliu – klinina politikos atributų vaizdinį. O būtent, savo piešiniuose jaukia oficialių susitikimų interjerų staltieses, užuolaidas – vienu meniniu veiksmu sugeba sukurti iš tiesų grėsmingą nestabilumo jausmą. Juk tarybų, konferencijų, saskrydžių, svarstyti salėse priimami žmonėms ir tautoms lemtinių sprendimai. O savaimė suprantamais ir dėl to neįsimintiniais tapę erdvį atvaizdai, pasirodo, yra svarbi pastovumo pojūčio dalis.

Be vienokios ar kitokios sąsajos su tekstile mikro- arba makrolygiuose ir prioritetu dirbtu su idėja (kas, mūsų galva, atstovauja šiuolaikiškumui), vienas iš pagrindinių kūrinių atrankos kriterijų buvo kūrino gebėjimas pasakoti. Kadangi autoriių daugiau kaip 30, tiek pat ir istorijų. Ne visos jos leidžiasi apibendrinamos ar kitaip susiejamos į temines grupes, tačiau verta užsiminti, kad kūrinių užkabina daug aktualijų: tėvų emigracija (Monika Kreivė), mišri tapatybė ir būtis kaip tekstas (Kristina Čyžiūtė), tarybinių laikų perinterpretavimas (Lia Altman), rasinė diskriminacija (Marion Coleman, Rasma Noreikytė), šalutinis migracijos poveikis (Katya Oicherman), animacijos neadekvatumas reaguojant į smurtą (Tonje Høydahl Sørli), moterų solidarumas (Andrea Milde), czoferikos išsėjimai (Rūta Naujalytė), idealizavimo slenkščiai (Monika Žaltauskaitė-Grašienė), atminties trapumas (Ainsley Hillard) ir kt.

Bet svarbiausia, reikia nepamiršti, kad istorijos ne tik subjektyviai pasakojamos, bet lygiai taip pat ir subjektyviai suvokiomas. Todėl Jūsų dalyvavimas būtinės.

Tikslas – bendrauti su žiūrovu

Pokalbis su Švedijos kino instituto atstovu Janu Gorransonu

„ARTscape“ programos, skirtos Švedijos kinui, pristatyti Lietuvos žiūrovams atvyko Švedijos kino instituto Spausdos padalinio vadovas Janas Gorransonas.

Lietuvos kino politika klostosi nelengvai. Žadama, kad Seimui priėmėsi siūlomas kino įstatymo pataisas atsivers galimybė steigti Nacionalinio kino centrą. Kokia Švedijos kino politika?

Švedijoje gyvena devyni milijonai, Lietuvoje – trys milijonai gyventojų. Nedideli šalys turėtų prisitaikyti prie sistemos, skirtos nedidelėms kine matografijoms. Formuodama kino politikos sistemos struktūrą, Lietuva galėtų atkreipti dėmesį į Švedijos susikurtą modelį. Galiu pasidžiaugti, kad švedų režisierius darbai šiaisiai metais įtraukti į kelių didžiausių kino festivalių programas. Venecijos kino festivalyje pristatyti keli dokumentiniai bei vienas vaidybinis – Simono Kajser da Silva filmas „Stockholmas, Rytų stotis“ („Stockholm Ostra“). Režisierius Bjorno Runge's filmas „Laiminga pabaiga“ („Happy end“) rodytas Tarptautiniame San Sebastiano kino festivalyje Ispanijoje, Akselio Peterseno „Avalon“ („Avalon“) buvo galima pamatyti Tarptautiniame Toronto kino festivalyje Kanadoje. Švedijoje per metus sukuriama apie dvi-

dešimt penki vaidybiniai ir apie penkiolika dokumentinių filmų. Galime pasigirti ir kino teatrų repertuaru, dvidešimt procentų rodomy filmų sukurti ne Holivude. Iš vieno kino sales per metus aplanko apie penkiolika milijonų žiūrovų, kiekvienas jų pasižiūri beveik du filmus per metus.

Kokios temos ir žanrai dominuoja šiu dienų Švedijos kine?

Daugiausia Švedijoje sukuriama kriminalių dramų, kriminalinių veiksmo trilerių. Priminsiu tik filmus, sukurtus pagal Stiego Larsson trilogiją „Millenium“: „Mergina su drakono tatuiruote“, „Mergina, kuri žaidė su ugnimi“, „Mergina, kuri užkliudė širšių lizdą“. Jie mėliai žiūrimi Europos Šiaurės šalyse, Vokietijoje, JAV. Taip pat kuriamos sudėtingos socialinės dramos. Vie-

na jų – režisierius Babako Najafi filmas „Sebė“. Jis pelnė Švedijos kino apdovanojimą, pernai buvo apdovanotas Berlyno kino festivalyje. Užsiminsiu ir apie filmą „Anapus“. Tai aktorės Pernilllos August, vaidinusios keliuose Ingmaro Bergmano filmuose, režisūrinis debiutas. Beje, jai penkiasdešimt dvejų. Ši filma Švedija pristatė „Oskaro“ nominacijai.

Kokie jaunujų Švedijos filmų kūrėjų autoritetai? Ar egzistuoja kartu konfliktas?

Dalis jaunujų filmų kūrėjų tikrai matė visus Ingmaro Bergmano, Janno Troellio filmus. Jie pripažista šių režisierų genialumą. Bet nepastebėjau, kad kas norėtų imituoti Bergmaną. Manau, būsimieji kūrėjai bando ieškoti savo kelio į kino pasauly. Žinoma, šiuolaikiuose filmuose galima pamatyti Švedijos kino klasikų įtaką. Stengiamės pritraukti kuo daugiau moterų į švedų kino pramone. Dauguma šiuolaikių filmų puikiu režisierių vyrų į kiną atėina iš videomenas, reklamos pramonės, moterys – iš mokyklų, teatrų. Pracijus metų statistika rodo, kad iš šimto švedų kino režisierų dvidešimt devynios buvo moterys, tiek pat ir moterų scenaristų. Mūsų tikslas – keturiaskesimt procentų moterų režisierų.

Kaip skatinate šiuos procesus, t.y.

moterų dalyvavimą kino pramonejė?

Pateiksiu konkretų pavyzdį. Režisierės Lisos Aschan filmą „Ji beždžioniau“ („Apflickorna“), siejant apdovanotą Berlyno ir Tribekos (Niujorkas) kino festivaliuose, iš dalies finansavo Švedų kino institutas. Aptardami projektus nuspindėme, kad lėšos bus skirtos šiam filmui dar ir todėl, kad filmo temą gali atskleisti, papasakoti tik režisierė moteris.

Su kokiomis problemomis susiduria Švedijos kino institutas?

Su finansavimo stygiumi. Švedijos kino pramonei gerinti, kino populiarinimui, dokumentinių filmų kūrimui reikėtų apie dviečimt milijonų eurų daugiau, nei skiriama dabar. Žiūrovas, pirkdamas kino biļetą, dešimt procento jo kainos sumoka Švedijos kino institutui. Kinobilietas Švedijoje kainuoja apie dešimt eurų. Švedijos kino institutą finansuoja valstybė, Švedijos televizija, mokamai televizijos kanalai, kino teatrų, produserių ir kino platinų asociacijos bei vėtos bendruomenių kultūros centrai. Tačiau lėšų nepakanka. Siekiame pasižyoti nauju susitarimą su Švedijos kino instituto finansuotojais.

Kokiems kino projektams skiriate daugiausia lėšų?

Projektams, kuriems vadovauja kompetentingi patyrę produseriai.

Režisierius turi gauti lėšų projekto plėtros darbams, t.y. scenarijui rašyti ir kt. Ateidamas su projektu į Švedijos kino institutą, jis privalo turėti patvirtinimą, kad gaus lėšų iš trečiųjų šalių, t.y. kitų finansuotojų, pavyzdžiu, Danijos ar Norvegijos kino institutų. Maksimali suma vaidybiniam filmui, kurią gali susteikti Švedijos kino institutas, – 1,2 milijono eurų. Institutas nefinansuoja viso projekto, tik 30–40 proc. viso filmo biudžeto. Kažkada projektai buvo finansuojami šimtu procentų, bet supratome, kad režisieriai ėmė kurti filmus nebesistengdami „bendrauti“ su žiūrovu. Jie kūrė filmus tik sau. Institutas nepalaikė tokios pozicijos.

Bet kas atsitiks su tų filmų, kurių meninė vertė bus suprasta tik vėliau, o šiuolaikinė kino auditorija į juos nekreipia dėmesio, finansavimui? Taip juk atsitiko daugybė kartų.

Taip nutinka. Sutinku. Režisierius Roy'aus Anderssono antrasis filmas „Giliap“, parodytas 1975 metais, patyrė fiasko, o dabar labai vertinamas. Režisierius kuria filmą vienomis savo protinėmis, jausminėmis galiomis, bet bendravimas su žiūrovu taip pat svarbu.

KALBĖJOSI
IEVA JONIŠKYTĖ

Nauji talentai ir pasaulinio garso kūrėjai

Tarptautinis Kauno kino festivalis

Rugsėjo 27 d. prasidėsiantis Tarptautinis Kauno kino festivalis žiūrovams žada intriguojančią programą. Kauno, Vilniaus, Panevėžio ir Nidos žiūrovai galės pamatyti garsių kino kūrėjų Aki Kaurismäki, Bruno Dumont'o, Guso Van Santo, Terrence'o Malicko, Asgharo Farhadi naujausių filmus. Festivalis suteiks galimybę pasižiūrėti svarbiausiuose tarptautiniuose kino renginiuose šiemet apdovanotus filmus – Berlyno kino festivalio „Auksinų lokų“ pelniusį Asgharo Farhadi filmą „Išsiskyrimas“ bei Kanų kino festivalio „Auksinės palmės šakelės“ laureatą – Terrence'o Malicko „Gyvenimo medži“.

Amerikiečių kino klasikas Terrence'as Malickas filmą kūrė šešerių metus. „Gyvenimo medži“ nufilmavo JAV kino žvaigždės Seanas Pennas ir Bradas Pittas. Tai – gamtos vaizdais ir simfonisku filmo ritmu užburianti sakmė apie žmogaus ir kosmoso vienį, apie amžinybės paieškas ir jos atradimą meilėje, kuri yra gyvenimo priežastis ir tikslas. Irano režisierius Asgharo Farhadi filmas „Išsiskyrimas“ šiemet Berlyne buvo apdovanotas geriausio filmo, geriausio aktorių ir aktorių prizais, savo apdovanojimą jam įtei-

kė ir tarptautinė kino kritikų žiuri. Naujas garsaus filmo „Apie Elę“ autorius filmas – jaudinanti istorija apie šiuolaikiniame Irane vykstančią šeimos dramą. Naderas ir Simina atsiduria ant skyrybų slenkščio, kai Simina nusprendžia palikti Iraną, kad jų dukra gautų tinkamą išsilavinimą ir augtų laisvoje šalyje. Naderas negali palikti sergančio tévo, todėl atsiduria tarp pareigos tévui ir meilės dukteriai.

Suomių režisierius Aki Kaurismäki, visiems pažįstamo iš ekscentriškų populiarų žanrų parodijų bei minimalistinio kinematografinio stiliaus, naujausio filmo premjera įvyko šiemet Kanuose. Tai – pirmoji būsimos trilogijos apie uostamiesčių dalis „Havrás“. Ši komiška drama pasakoja bohemiską gyvenimą į ramą būtų uostamiestyje iškeitusio rašytojo Marselio istoriją, kuri apsiverčia aukštyn kojomis, kai batų valytoja taip vyras sužino apie žmonos ligą ir ima rūpintis emigrantu iš Afrikos.

Vienas iš naujų dėmesio vertų Kauno kino festivalio pristatomomvardų – graikų kilmės kino menininkė Athina Rachel Tsangari. Jos filmas „Atenbergas“ pasakoja apie mažame miestelyje užaugusių merginą, kuri gyvenimą pažista iš inty-

mių vienintelės draugės Belos istorių. Filmas įvertintas Venecijos, Salonikų ir Vroclavo festivaliuose. Artimiuos Rytų problemos atskleis Tel Avive kuriančio režisierius Nadavo Lapido filme „Policininkas“. Pagrindinis šios dramos herojus antiteroristinių pajėgų pareigūnas patenkintas savo profesiniu ir asmeniniu gyvenimu. Tačiau susidūrė su jaunu radikalų grupuote pareigūnas daug ką pamato kitaip. Festivalio rengėjai kviečia nepraleisti romaninės debiutuojančio režisieriaus iš Bulgarijos Viktoro Chouchkovo jaunesniojo filmo „Nusileidimas“, pasakojančio apie komiškus jaunų banglenatininkų nuotykius siekiant žūbtūt užsidirbtį pinigų. Aplinkybių svetur nublokštai jaunuoliai ryžtasi grįžti į Bulgariją, o jis spėjo neatpažintamai pasikeisti.

Ne tik sinefilams gerai žinomi amerikiečių Guso Van Santo ir prancūzo Bruno Dumont'o vardai. Pastarojo kūrėjo filmo „Štonas Horas“ pabaigoje žiūrovai liks su daugiau klausimų ir mīšlių, nei jų buvo pradžioje. Guso Van Santo naujausios juostos „Nenuoramos“ personažai – sudėtingos, skirtinguose pasaulyiuose gyvenančios asmenybės. Du keis-

tuoliai – aistringa gamtos mylėtoja paauglė ir po nelaimingo atsikrimo gyvenimui nebesidžiaugiantis vaikinas – susitinka laidotuvėse. „Nenuoramos“ pasakoja jaudinančią jų istoriją, kurios kulminacija – susitikimas su savimi.

Festivalio atidarymo filmu ir šiemet taps lietuviško kino juosta – režisierius Mindaugo Survilos ketverius metus kurtas dokumentinis filmas „Stebuklų laukas“, pasakoja apie daugiau nei dvidešimt metų Budos miške netoli buvusio Kariotiškių savptyno gyvenančius žmones.

„Pradėti festivalių lietuvišku filmu tampa mūsų tradicija – pernai Kau- ne įvyko Šarūno Barto „Eurazijos

aborigeno“ premjera, šiemet pasirinkome jaunajai kino režisierų kartai atstovaujančio Mindaugo Survilos darbą“, – sakė kino festivalio direktorė Ilona Jurkonytė.

„Stebuklų laukas“ – antrasis Survilos filmas. Jo debiutinis filmas „Sustikimas su žuvininkais“ pripažintas geriausiu 2007 m. lietuvišku dokumentiniu filmu apie gamtą ir apdovanotas Petro Abuveičiaus premija.

Penktasis tarptautinis Kauno kino festivalis vyks rugsėjo 27 – spalio 9 d. Kaune ir Vilniuje, spalio 10 – 13 d. – Panevėžio kino teatre „Garšas“, spalio 13–16 d. – Nidos kino teatre „Agila“.

TKF INF.

Kai turėsiu katę

Krësle prie televizoriaus

Kad rudenį laikas bėga vis greičiau, primena prasidėjęs „Oskarų“ pristatymų maratonas. Lietuviai kandidatas „Kai apkabinsiu tave“ paskelbtas, „Pasaka“ rodo švedų pristatyta filmą – Pernillos August „Anapus“, Rusijoje šiomis dienomis jau išplėskė skandalas, kai buvo nuspręsta pristatyti naujausią Nikitos Michalkovo „Citadelę“. Lietuviai, ko gero, taip pat tiki, kad „Oskaras“ būtinai liudija filmo kokybę. Aš taip nemanau, bet sekmadienį **LTV (25 d. 23.30)** rodoma vieną netikėčiausiu šio apdovanojimo laimėtojų – Paulio Haggiso „Avarijs“ rekomenduoju pasižūrėti. Kodėl „Oskaras“ buvo netiketas? Tai – pūgu neprilausomas filmas, kurį scenaristas Haggisas nufilmavo per 35 dienas. Žinoma, „Avarijs“ vaidina Holivudo žvaigždės – Sandra Bullock, Donas Cheadle’is, Mattas Dillonas ir dar daug kitų, bet greičiausiai ne jos, o filmo sukelti apmąstymai paskatino Akademijos narius 2006-aisiais balsuoti už jį.

Filmo herojai yra du automobilių vagys, meksikietis, du policijos inspektorai, kurie yra ir meilužiai, moteris ir jos vyras teisininkas. Jie visi gyvena Los Andžele. Filmo herojų, kaip ir daugelio kitų miestiečių, keliai iki tol nebuvu susirkirtę. Per artimiausias 36 valandas jų likimai susikirs ir atsiskleis tai, ką filmo personažai norėtu paslėpti ar pamiršti.

Šių dienų kino kūrėjai mėgsta personažų gausiai apgyvendintus filmų siuzetus. Itariu, kad taip paprasčiau išvengti gilesnės psichologijos ir paaiškinti netiketus pasakojimo vingius. Bet Haggisas tvirtina,

kad filmas išaugo iš jo asmeniškos patirties, jo baimių ir gyvenimo stebėjimo. Filmo idėja kilo, kai vieną dieną jis éjo iš vaizduojusčių pardutuvės ir susidūrė su savo automobilio vagimis.

Filmo autorius tvirtina, kad pirmaisiai „Avarijs“ – apie nepakančių, bet jis iš pradžių bijojo, kad nesurinks pinigų, nes produseriai nemégsta, kai filmuose aštriai keliamos rasinės ir socialinės problemos. Haggisas puikiai sudėliojo akcentus, kurdamas šią ironišką parabolę apie nuoskaudas slepiantį ir prioritetus vis labiau prarandantį visuomenę. Aišku, filme galėtų būti mažiau klišių, nors amerikiečiams „Avarijs“ pasirodė net provokuojanti.

Meilės istoriją, Angelinos Jolie, Antonio Banderaso ir istorinių kostiumų gerbėjams TV3 primins Michaelio Cristoforio 2001 m. filmą „Pirmoji nuodėmė“ (TV3, 24 d. 22.30). Jis apie tai, kad meilė dažnai būna akla. Tuo išsitikina ir filmo herojus – turtinges kasvos plantatorius Luisas, kuris nusprenžia vesti amerikietę. Jis jos niekad nebuvu sutikęs, bet pirmąkart pamatęs laivu aplaukusį Džuliją nustebintas jos grožio. Išimylėjės, apimtas džiaugsmo jis nepastebi nuotakos keistenybių. Be abejo, siužetas girdėtas, nes pagal tą patį Williamo Irisho romaną kadaise „Misisipės sirenų“ sukūrė vienas didžiausių rašytojo gerbėjų François Truffaut. Pagrindinius personažus jo filme įkūniję Catherine Deneuve ir Jeanas-Paulis Belmondo tarsi susikeitė vaidmenimis: stipri ir valinga moteris ir minkštasis, neryžtingas vyras.

Bet, ko gero, būtų sunku surasti du mažiau panašius filmus. Žinoma, abu jie gali suteikti daug peno ekranizacijų ypatybų tyrinėtojams, bet tai ir Irisho (tikroji pavardė Cornellas Woolrichas (1903–1968)) talento nuopelnas. Seniai laukiu, kad bus sukurtas filmas apie jį.

Vaikystėje būsimas rašytojas gyveno Meksikoje, Kuboje ir Bahamų salose, kur dirbo jo tėvas inžinierius. Bet kai jam buvo penkiolika, tėvai išsiskyrė ir berniukas grido su mama į Niujorką. Pirmajį romaną Woolrichas parašė 1935 m., bet dar anksčiau buvo pakviestas į Holivudą rašyti scenarijų. Vedybos su įtakingo produserio dukra truko tik tris mėnesius. Rašytojas grido pas savo maną ir gyveno su ja iki pat jos mirties tame pačiame bute Harleme. Iki 1940 m. leidyklos atmesdavo Woolricho knygas, užtart apie 350 novelių rašytojas išspausdino kaip *pulp fiction*, suprantama, prisidengęs kelias pseudonimais. Pripažinimas atėjo 1940 m., kai pasirodė „Nuotaka vilkėjo juodai“ (romaną taip pat ekranizavo Truffaut). Po motinos mirties 1957-aisiais rašytojas vis labiau izoliavosi nuo pasaulio, grimzdo į alkoholizmą. Tarp Irisho gerbėjų – daug kinematografininkų, ir, žinoma, Alfredas Hitchcockas, pagal jo novelę sukūrė vieną geriausią savo filmu „Langas į kiemą“.

Lietuviai žiūrovus, ko gero, prie televizorių prikaustys pirmadienį **LTV (26 d. 18.45)** pradedamas rodyti britų serialas „*Forsaitų saga*“ (2002). Pasakojimas apie tris britų vadina-mosios aukštėsnių viduriniosios klasės kartas nuo XIX a. vidurio iki

„Avarijs“

XX a. 3-iojo dešimtmecio sukurtas pagal Johno Galsworthy romaną. Sovietmečiu pagal tą patį romaną sukurtas serialas (1967) buvo pirmasis užsenčio serialas, kurį pamato žiūrovai už geležinės uždangos. Pamenu, kaip ištuštėdavo miestų gatvės ir visi aptarinėjo personažų peripetijas. Dabar taip jau nebūna.

Nors prancūzai, sekmadienio va-kare stebėję DSK – Dominique’o Strausso-Kahno interviu TF1 kanalo studijoje nustebino, nes sumušė savotišką rekordą. Interviu pasižiūrėjo 13 milijonų žmonių. Kitą dieną ji analizavo ir nuodėmingai politi-ka citavo dienrašciai ir televizijos. Turia pasakyti, kad svarbiausia šia-me intervju ištarta Dominique’o Strausso-Kahno frazė apie moralinę klaidą nepadarytų gėdos net ge-riaujimams visų laikų aktoriams.

Kad prancūzų požiūris į erotiką išskirtinis, irodo ir Lucas Guadagnino filmo „*Melissa P.*“ apibūdinimas.

Prancūzai filmą vadina komiška drama ir leidžia žiūréti vaikams nuo 12 metų, *LNK* – erotic drama ir nukišo į gilią naktį (**24 d. 00.40**). Tai pasakojimas apie jaunos sicilietės seksualinį pabudimą, eksperimentus, abejones, aistras iki tos dienos, kai tragiškas įvykis atveria Melisai (Maria Valverde), ką iš tikrujų reiškia būti moterimi. Šis filmas – kažkokios Melisso P. autobiografinio romano „100 brükstelėjimų šukomis prieš einant miegoti“ ekranizacija. Beje, nors Melisos senelė suvaidino Geraldina Chaplin, prancūzai įvertino filmą kritiškai, pavadino jį pornografijos ir hipokrūjos mišiniu.

Seniai nusprenžiau, kai turėsiu katę, būtinai pavadinsiu ja Melisa. Tikiuosi, kad filmas neprivers per-sigalvoti. Tik nesakykite apie tai mano šuniui.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Kapitalistinio darbo didvyrė

Nauji filmai – „Ir kaip ji viską suspėja?“

Živilė Pipinytė

Douglaso McGratho filmas „*Ir kaip ji viską suspėja?*“ („I Don’t Know How She Does It“, JAV, 2011) skirtas visoms toms, kurios tikiai, kad galima suderinti sėkmingą karjerą, laimingą šeimyninį gyvenimą ir kūrybišką vaikų auklėjimą. Postfeministinio kino ikonos Sarah Jessicos Parker suvaidinta Keitė būtent tokia. Ji – rūpestinga motina, mylanti žmoną ir puiki darbuotoja. Tokia puiki, kad jos siūlymas steigti naują investicinį fondą ir pataisyti per krizę katastrofiškai pašlijusią bankininkų reputaciją sudomina blogu būdu garsėjantį milijonierių (Pierce Brosnan). Taip Keitei prisideda naujų išpareigojimui. Iš Bostono į Niujorką ji skraido net savagaliais ar per šventes ir tai sukelia jos dukrelės nusivylimą bei vyro (Greg Kinnear) liūdesį. Keitė nori ištaisyti situaciją, bet negali nei atsisakyti darbo, nei, suprantama, dar labiau nuskriausti šeimos. Filmas

parodys, kaip Keitei pavyks išspręsti problemą. Pasirodo, reikia visai nedaug – nedirbtį savaitgaliai.

Žiūrėdama pagal populiarų rožinių romanų autorę Allison Pear-

son knygą sukurtą filmą, negalėjau atsikratyti išpūdžio, kad visa tai jau kažkur mačiau. Žinoma, panašios situacijos kilo ir „Sekso ir miesto“, ir dar kai kurių romantinių kome-

dijų herojėms, bet atmintis siekia giliau. Prisiminiau krūvą vaikystėje ir šiek tiek vėliau matytų filmų, kurių herojės taip pat audringai prisipažindavo meilė darbui ir profesijai, tik ne amerikiečių bankininkų, o gyvulių fermos ar milžiniškos gamyklos susirinkime, taip pat kentėjo, kad neskiria pakankamai dėmesio vyru, vaikams ir išvaizdai. Tų pasižventėlių vyrai taip pat liūdnai žvelgdavo į miegančią partnerę (ji užmigo, kol jis valesi dantis, ir nesulaukė seksuo), o jų viršininkai taip pat neslepėdavo susižavėjimo ne tik bendradarbių atsidavimui darbui, bet ir moteriškomis jų grožybėmis.

Tik sovietiniame filme pasiekusi tikslo moteris ne iškurdavo investicinį fondą, o įdiegavo į gamybą kokį nors išradimą ar nugalėdavo užkertėjusį biurokratą ir už tai gaudavo auksinę darbo didvyrés žvaigždę, na, blogiausiu atveju – medalį ar pripažinimą. Kapitalistinio darbo didvyrė Keitė yra tokia moralisčiai tyra, kad net nesusizavi daug di-

desniu prizu – gražuolio milijoniečiaus meile.

Visi pagrindiniai filmo personažai atitinka socialistinio realizmo kanonus – jie tiesiog pavyzdži, o Keitė galiausiai nušluosto nosi pavyduoliams kolegoms ir pasipūtė-lėms nedirbančioms mamoms. Bet tikrovę, kokia ji turėtų būti, sėkmin-gai vaizduoja ir paskutiniu metu į visus kino ir televizijos plyšius besiskverbiantis romantinės kino kūmedijos žanras. Matyt, taip vyksta todėl, kad ir vieno, ir kito pagrindas – pasaka. Taigi visai nesvarbu, ar princas atjos ant balto arklio, ar atskris į Niujorko. Svarbu patikėti, kad viskas īmanoma ir, žinoma, sekti spalvotų žurnalų moterims patarimais. Keitė tą ir daro.

Vienintelis skirtumas tarp mano vaikystės filmų apie komunistinio darbo spartuoles ir šiuolaikinės didmiesčio pasakos yra utėlės. Keitė jų turi. Kitame gražiame gyvenime jų negalejo būti.

Parodos	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 30 d. – Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės paroda „Dedikacijos“	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Kauno bienalė „Tekstilė '11: Dar kartą – šokam – pirmyn“	ŠIAULIAI Galerija „Laiptai“ <i>Žemaičių g. 83</i> iki 28 d. – fotografijų paroda „Saulės miestas. Rytos prasidėjo vakar“	30 d. 18.30 – F. Dostoevskio „STEPAN-ČIKOVO DVARAS“. Rež. – J. Vaitkus
VILNIUS	Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki 25 d. – paroda „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 30 d. – Vidmanto Jusionio tapyba	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> XX a. 7–8-ojo dešimtmečių lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija	Vilniaus mažasis teatras 23 d. 18.30 <i>Nacionaliniame dramos teatre – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“.</i> Rež. – R. Tuminas
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Japonijos fondo paroda „Rankdarbiai: tradicijos ir meistriškumas“	Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> Paroda „Jansas TV“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialo mokinų darbų paroda „Mums – 20 metų“	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55</i> nuo 23 d. – Kauno bienalė „Tekstilė '11: Dar kartą – šokam – pirmyn“. Reiko Sudo (Japonija) paroda	23 d. 20 val. – PREMJERA! „BOOGIE NIGHTS“ 24 d. 18.30 – T. Letto „VESTONAI“. Rež. – V. Malinauskas
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 22</i> Miko J. Šileikio ir Teofilio Petraičio premijų dailės konkursu paroda „Lietuvos sakmė“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Arvydo Kašausko tapybos darbų paroda iš ciklo „Menas senuosiuoje Lietuvos dvaruose 2011“ Algimanto Puipos tapybos darbų paroda iki X. 1 d. – kino operatorius Algimanto Mockaus fotografių paroda „Aplink kamera“	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>Putvinskio g. 64</i> nuo 24 d. – Kauno bienalė „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“. Maximo Laura (Peru) paroda „Texere“ paroda	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> iki X. 1 d. – Salvinių ir Povilo Anikinų, Birutės ir Kazimiero Kasperavičių kūrybos paroda „2+2. Tapyba, skulptūra, tekstilė“ Vitos Žabarauskaitės tapybos paroda „Salduvės legendos“	25 d. 12 val. – J. Donaldson „KAS TAS GRUFAS?“ Rež. – A. Gluskinas
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“ Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Mari Relo-Šaulys ir Adolfo Šaulio paroda „Next/Last“	Savicko paveikslų galerija <i>Trakų g. 7</i> iki 28 d. – Ryto Jurgelio tapyba	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> nuo 23 d. – Estijos tekstilės ir šiuolaikinio meno paroda	25 d. 16 val. – „KITAISS METAIS, TUO PAČIU METU“. Rež. – A. Lebeliūnas
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė Stanislovo Žvirgždo paroda „Lietuviški peizažai“ „Glazūruoti moliniai indai XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje“	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 30 d. – akvarelininkų grupės „Aqua 12“ kūrybos paroda „Vandens atmintis“, skirta grupės įkūrėjo Eduardo Urbanavičiaus (1931–2008) atminimui	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 30 d. – akvarelininkų grupės „Aqua 12“ kūrybos paroda „Vandens atmintis“, skirta grupės įkūrėjo Eduardo Urbanavičiaus (1931–2008) atminimui	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i> Juliu Viktorui Kaupui skirta paroda „Pasaulis – tarsi įstabai pasaka...“	27 d. 18.30 – „KITAS KAMPAS“ 28 d. 18.30 – „TRIUŠIO LANDA“. Rež. – V. Malinauskas
Senasis arsenalas <i>Arsenalo g. 3</i> Lietuvos proistorė	Prancūzų institutas Lietuvoje <i>Didžioji g. 1</i> iki 30 d. – Malvinos Silberman paroda „Prarasta / Surasta“	Galerija „Actus magnus“ <i>Pilies g. 36–44</i> nuo 28 d. – Martos Vosyliūtės tapybos paroda „Motyvas vertas grieko“	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19</i> nuo 23 d. – Miglės Kosinskaitės tapybos paroda „Monogamija“	29 d. 18.30 – „PALAKUIT, KIENO ČIA GYVENIMAS“. Rež. – J. Vaitkus 30 d. 18.30 – „FREKEN JULIA“. Rež. – A. Areima
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Ingos Liškaitės paroda „Dygsmių sistemos“	Galerija „Užupio galerija“ <i>Užupio g. 3</i> Ugnės Blažytės-Tamašauskienės ir Dano Tamašausko juvelyrės paroda „D.U.“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Arūno Vaitkūno ir Eugenijaus Varkulevičiaus tapybos paroda iš ciklo „Duetai“	Valstybinis jaunimo teatras 24 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejus ekspozicija	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Totorių g. 22</i> Agnės Jonukės tapybos paroda „Pagalvojau dar kartą apie tai“	„Fluxus ministerija“ <i>Gedimino pr. 27</i> Katažynos Jancevič paroda „Vadink mane paprastai“	Galerija „VDA Kauno dailės fakultetas“ <i>Vilniaus g. 10 / Muitinės g. 2</i> VDA Kauno dailės fakulteto studentų interaktyvi piešinių ir tapybos darbų paroda „Gyvastis“	25 d. 12 val. – H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Afrikos fotografijos bienalė „Bamako 94“ Algimanto Kunčiaus paroda „Kino užrašai: 1979–1984“	Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Ingos Liškaitės paroda „Dygsmių sistemos“	„Užupio galerija“ <i>Užupio g. 3</i> Ugnės Blažytės-Tamašauskienės ir Dano Tamašausko juvelyrės paroda „D.U.“	Vytauto Didžiojo universiteto menų galerija „101“ <i>Laisvės al. 53</i> nuo 27 d. – Jurgitos Juodytės paroda „Šiuolaikinės madonos“	30 d. 18 val. – PREMJERA! D. Wasserman „SKRYDIS VIRŠ GEGUTĖS LIZDO“. Rež. – V. Griško (Rusija), scenogr. ir kost. dail. – A. Šimonis, komp. – V. Diominas (Rusija). Vaidina N. Gadliauskas, G. Storpirštis, S. Storpirštis, S. Sipaitis, V. Taukinaitis, J. Damaševičius, I. Cipliauskas, A. Bialobžekis, G. Arbačiauskas, L. Petrauskas, K. Smoriginas, A. Šurna ir kt.
„Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13</i> Paroda „Erdvė Nr. 5“	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> iki 24 d. – paroda „100 laiškų Čiurlioniui“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> nuo 26 d. – Benedikto Januševičiaus fotografijų paroda „Bičiulių portretai“	Klaipėda KKKC parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> iki X. 2 d. – Rimanto Milkinto, Andriaus Ermino, Nerijaus Ermino paroda „Žmogiškasis faktorius“	Rusų dramos teatras 23 d. 18 val. – A. Gribojedovo „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
LDS galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 24 d. – albumo „Metai“ iliustracijų paroda	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Vaizdo ir garsos paroda „Akimirka su Jung Vilne. Iš muziejaus fondų“	Baroti galerija <i>Aukštajų g. 3/3a</i> Monikos Furmanavičiūtės tapybos darbų paroda „Gravitacijos“	Užutrakio dvaro sodybos rūmai <i>Užtrakio g. 17</i> iki 30 d. – projekto „Menamos istorijos“ paroda, skirta Édouardo François André (1840–1911) mirties šimtmečiui paminėti	24 d. 12 val. – S. Aksakovo „RAUDONOJI GÉLELÉ“. Rež. – J. Popovas
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 30 d. – Artscape: Prancūzija. Pierre Labat, Tomas Martišauskis	„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> Algirdo Taurinsko tapyba Tekstilės miniatiūrų bienalė „Išnykti / Išlikti“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki X. 1 d. – fotografijos paroda „Jaunoji čekų fotografija. 20 metų Meninės fotografijos institutui Silezijos universitetui Opavoje“	VDA Kauno dailės fakultetas <i>Vilniaus g. 10 / Muitinės g. 2</i> VDA Kauno dailės fakulteto studentų interaktyvi piešinių ir tapybos darbų paroda „Gyvastis“	25 d. 12 val. – J. Bricaire'o, M. Lasaygues „DIDYSIS ZEBRAS“ Rež. – A. Girba (Rusija)
„Šv. Jono gatvės“ galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Paroda „Aš mano man“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Paroda „Pražuvusios civilizacijos ženklai. Litos sinagogos ir tradicinio meno simboliai“	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Evaldo Bernoto paroda „Sąsajos“	SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Rež. – J. Popovas 26 d. 18 val. – „VISKAS APIE GIDONĄ“. Rež. – M. Byčkovas (Rusija) 29 d. 18 val. – N. Gogolio „LOŠĘJAI“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)	26 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 28 d. – moterų dailininkų paroda „Apie tai“	„Herkaus“ galerija <i>Herkaus Manto g. 22</i> Violetos Gaidamavičiūtės Kisielienės grafika	TRAKAI Užutrakio dvaro sodybos rūmai <i>Užtrakio g. 17</i> iki 30 d. – projekto „Menamos istorijos“ paroda, skirta Édouardo François André (1840–1911) mirties šimtmečiui paminėti	27 d. 18 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	„Herkaus“ galerija <i>Herkaus Manto g. 22</i> Violetos Gaidamavičiūtės Kisielienės grafika	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Šiaulių teatras „Lélė“ Didžioji salė 24, 25 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“. Rež. ir dail. – V. Mazūras	28 d. 18 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	„Herkaus“ galerija <i>Herkaus Manto g. 22</i> Violetos Gaidamavičiūtės Kisielienės grafika	Nacionalinis operos ir baletų teatras <i>Estijos nacionalinės operos spektakliai</i> 23 d. 18.30 – G. Puccini „TOSKA“. Dir. – J. Alertenas, rež. – R. Banionis, dail. – S. Bocullo	29 d. 18 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	„Herkaus“ galerija <i>Herkaus Manto g. 22</i> Violetos Gaidamavičiūtės Kisielienės grafika	30 d. 18 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nacionalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	31 d. 18 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	32 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	33 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	34 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	35 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	36 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	37 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	38 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Liudo Andrikio fotografijų paroda „Pussy Magnet“	Nationalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 24 d. 19 val. – „ANA KARENINA“. Rež. – A. Cholina (A. Cholino šokių teatras)	39 d. 19 val. – „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Virginijos Onos Uždavinienės miniatiūrų paroda „Demetros sodai“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> iki 28 d. – Wojciecho Prażmowskio fotografijų paroda „Miłosz. Saviškis“	Klaipėdos fotografių galerija <i>Tomo g. 7</i> Li		

Lorcos „PUBLIKA“. Rež. – G. Varnas (teatras „Utopia“)	25 d. 12 val. – „KATINÉLIS IR GAIDELIS“. Rež. – D. Armanavičius
VGTU teatras-studija „Palépē“	
24 d. 16 val. – „LABIRINTAS“. Rež. – O. Kesminas	
Teatrų festivalis „Sirenos“	
29 d. 19 val. <i>Keistuolių teatre</i> – „VASAROTJAI“ (pagal M. Gorkio kūrybą). Rež. – A. Giniotis („Keistuolių teatras“)	23 d. 18 val. – PREMIERA! J. Švarco „ŠEŠELIS“. Rež. – N. Ogaj-Ramer
30 d. 17 val. <i>Teatro arenėje</i> – „MIRANDA“ (pagal W. Shakespeare'o „Audra“). Rež. – O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras)	
KAUNAS	
Kauno dramos teatras	
23, 29 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – PREMIERA! V. Bartulio „PAMOKSLAS ŽUVIMIS“. Rež. – V. Bartulis.	
24 d. 18 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – E.-E. Schmitto „SMULKŪS VEDYBINIAI NUSIKALTIMAI“. Rež. – R. Banionis	
25 d. 12 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABÉGÉLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapé ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė	
Kauno muzikos teatras	
23 d. 19 val. – M. Valiuko „SEPTYNIOLIKĄ“. Rež. – E. Prakuliauskaitė-Milinienė	
27 d. 19 val. – „MOKÉK-DUOSIU“. Rež. – V. Balsys	
Kauno kamerinis teatras	
23, 29 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĘ „PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas	
24 d. 18 val. – vakaras, skirtas aktorių D. Škelevaitės jubiliejui	
25, X. 1 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTUA IR PANTAGRUELIS“. Rež. – S. Rubinovas	
Kauno valstybinis lėlių teatras	
24 d. 12 val. – „NYKŠTUAKAS NOSIS“. Rež. – A. Stankevičius	
25 d. 18 val. – „UMA-UMA“. Rež. – A. Žiurauskas	
29 d. 18 val. – PREMIERA! J. Šeduikytės muzikinis spektaklis „METRÖnomes“	
Šokio festivalis „Aura“	
„Giristūčio“ kultūros ir sporto centre	
23 d. 19 val. – „Medėjos“ (Kauno šokio teatras „Aura“)	
24 d. 19 val. – „Instrumentas 1 <scopire l'invisible>“ („Compagnia Zappalà Danza“, Italija)	
25 d. 18 val. – „Paklydys žvériss“ („Yossi Berg & Oded Graf“ šokio teatras, Izraelis)	
<i>Kauno valstybiname dramos teatre</i>	
23 d. 21 val. – „Tao Te“ („Ferenc Feher“, Vengrija)	
24 d. 21 val. – „Optimisto testamentas“ („Harakiri Farmers“, Lenkija)	
25 d. 19 val. – A. Šeiko „Paikos mergaitės maldos“	
<i>Kauno paveikslų galerijoje</i>	
23 d. 23 val. – „Judanti tekstile“. Šokio performansas „iš tavo sapno matau save aš krentant“. A.-L. Akselsen (Norvegija), S. Puranen (Suomija), A. Minkowicz (Argentina), Kauno šokio teatras „Aura“	
24 d. 23 val. – „Judanti tekstile“. Šokio performansas „Ar aš esu tas, kas aš esu?“ B. Letkaitė, A. Bartkevičiūtė-Weigel (Lietuva-Vokietija), Kauno šokio teatras „Aura“	
KLAIPĖDA	
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	
23 d. 18.30 – G. Puccini „SESUO ANDŽE-LIKA“, „DŽANIS SKIKIS“. Dir. – D. Pavilonis	
24 d. 18.30 – PREMIERA! H. Purcellio „DIDONÉ IR ENÉJAS“. Dir. – V. Konstantinovas	
25 d. 15 val. <i>Kolonų salėje</i> – PREMIERA! F. Poulenco „DRAMBLIUOK BABARO ISTORIJA“	
29 d. 18.30 – koncertas „Jūros mūzoz“. Dir. – M. Barkauskas	
Klaipėdos lėlių teatras	
24 d. 12 val. – „APAPA“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	

J. Tamulionio, O. Balakauskas ir kt. kūriniai

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus

23 d. 19.30 – koncertas „Sielių švytėjimas“, skirtas Lietuvos žydų genocido aukų atminimui. Dalyvauja dainininkas R. Karpis, saksofonininkas P. Vyšniauskas, „Armonij“ trio, perkusininkai P. Giunteris, A. Gotesmanas, ansamblis „Vilniaus klezmeriai“ ir kt.

„Piano.it“ koncertų salė

23 d. 19 val. – L. Mockūnas (saksofonas) ir R. Hojito (fortepijonas, Japonija)

Sakralinės muzikos festivalis

„Pax et bonum“

23 d. 18 val. *Vilniaus rotušėje* – koncertas „Aš visados gyvensiu Viešpaties namuose“. Ansamblis „Voix Etouffées“ (Prancūzija), Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“. Dirigentai A. du Closel (Prancūzija) ir V. Augustinas. Programoje A. von Zemlinskio, G. Mahlerio, O. Balakauskos kūriniai

Vokalinės muzikos festivalis

„Arija 2011“

25 d. 11.45 Šv. Jokūbo ir Pilypo bažnyčioje (Lukiškių a. 10) – S. Trimakaitė (sopranas), M. Pupkovas (fleita), J. Aidiukaitė (vargonai) ir kt.

25 d. 14 val. *Vilniaus arkikatedroje bazilikėje* – Š. Serytė (sopranas), D. Šakenytė (vargonai) ir kt.

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

23 d. 17 val. – V. Reimerio jubiliejinis vakaras su nauja poezijos knyga „Posmų gervės“. Vakare dalyvauja poetai V. Reimeris, R. Stankevičius, literatūros kritikas,

S. Lipskis, literatūros kritikas A. Guščius, poeto proanūkė K. Reimertė, aktoriai U. Nasvytytė, I. Plaušinaitė, V. Širkė, smuikininkė I. Grigaitienė, pianistas

L. Dužinskas. Vakarą veda literatūrologas P. Bražėnas

26 d. 17.30 – poeto B. Januševičiaus fotografių parodos „Bičiulių portretai“ atidarymas. Dalyvauja parodos autorius, poetai V. Bražiūnas, M. Burokas, V. Deškyns,

D. Gintalas, A.A. Jonynas, G. Norvilas, S. Paliiūtė, V. Stankus, R. Šileika ir kt.

29 d. 13 val. *Dusetų bibliotekoje*,

17 val. *Zarasų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje* – A. Vienižindžio 170-osioms gimimo metiniems. Dalyvauja poetas, kunigas S. Kondratavičius, dainininkas D. Sadauskas

29 d. 17.30 – V. Sventickas „Apie Justiną Marcinkevičių“. V. Daujotytės pokalbis su literatūros kritiku V. Sventicku ir poetu R. Stankevičiumi

Nacionalinė dailės galerija

27, 28 d. 17 val., 30 d. 16 val. – „Trys meno istorijos vakarai“

Prancūzų institutas Lietuvoje

28 d. 18 val. – Th. Laurent'o paskaita apie prancūzų rašytoją J. Mauclerą

Vilniaus mokytojų namai

23 d. 18 val. *Svetainėje* – G. Ambraveičius, J. Liaugaudas, V. Šimkus, poetas T. Taškauskas

24 d. 12 val. *Kiemelyje* – Europos kalbų dienos renginiai

26 d. 18 val. – paskaita „Slaptieji Jėzaus žodžiai: apie nematomąjų karalystę“

27 d. 18 val. *Svetainėje* – Pasidainavimai su Veronika. M.K. Čiurlionio mirties 100-osioms metinėms. Dalyvauja A. Liutkutė

KAUNAS

Maironio literatūros muziejus

28 d. 18 val. – vakaras „Dedikacija Mokytojui“. O. Milašiaus eilėraščius, verstus V. Šlugždinio, skaito aktorius P. Venclavas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

1Q84 : [romanas] / Haruki Murakami ; iš japonų kalbos vertė leva Susnytė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, 2011. – 3 kn. – (Šiuolaikinė proza, ISSN 2029-2570). – ISBN 978-9955-23-429-6 (jr.)

Kn. 3 : spalis – gruodis. – 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 415, [1] p. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-9955-23-482-1

Henrikas Algis Čigrijus : eilėraščiai. – Kaunas : Naujasis lankas : Kauno meno kūrėjų asociacija, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 61, [1] p. – (Poezijos pavasario laureatų bibliotekėlė : ppbl ; kn. 11). – Tiražas 250 egz. – ISBN 978-9955-03-677-7

Gimtoji Europa : esė / Czesław Miłosz ; vertė Juozas Tumelis. – 2–oji patais. ir papild. laida. – Vilnius : Apostrofa, [2011] (Vilnius : Petro ofsetas). – 349, [3] p. – (Miłosz 100). – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-605-67-6 : [15 Lt 60 ct]

Juodaičių krašto poezijos rinktinė / [sudarė Albina Oržekauskienė]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2010- .

Kn. 2: Tu netylėk, sirdie, kalbėk / [dailininkė Justina Puidokaitė]. – 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 127, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-420-151-6

Laimingi valandų neskaičiuojama : [romanas] / Ona Miliukaitė-Delonienė. – Klaipėda : Egles leidykla, 2011 ([Vilnius] : Spauda). – 213, [2] p. : portr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-432-021-7

Maskvo-Petuškai : [romanas] / Venedikt Jerofejev ; iš rusų k. vertė Dalia Saukaitytė. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Kaunas : Spindulio sp.). – 180, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-427-045-1

Mėlyna paukštė : [eilėraščiai] / Danutė Zieniūtė. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 182, [1] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-675-3

Neatsigržk : [detektivinis romanas] / Karin Fossum ; iš anglų kalbos vertė Ignė Norvaišaitė-Aleliūnienė. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 293, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-033-5 (jr.)

Pasilik žmogus : [eilėraščiai] / Alfonas Vaiciulis. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 270, [1] p. : portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-673-9 (jr.)

Saka apie lajų : [mažieji tekstai] / Algirdas Šeškus. – [Kaunas] : Kitos knygos, [2011] ([Vilnius] : Standartų sp.). – 344, [16] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-427-037-6 (jr.)

Tiltas : [romanas] / Iain Banks ; vertė Rūta Suchodolskytė, Elma Paulauskaitė. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] ([Kaunas] : Spaudos praktika). – 286 p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-427-039-0

Trys vienaveiksmės pjescės / Woody Allen ; iš anglų k. vertė Gediminas Pulokas. – Vilnius : Knygijus, [2011] (Vilnius : Logotipas). – 238, [1] p. – Turinys: Riversaido kelias ; Senasis Seibrukas ; Centrinio parko vakarų gatvė. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-609-95140-6-2

Zaratustra kalba makaronams : [romanas] / Stefan Whilde ; [iš švedų k. vertė Rasa Baranauskienė]. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Kaunas : Spaudos praktika). – 100, [1] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-427-040-6 (jr.)

Zuikai padūkėliai : [apysaka] / Vytautas Račickas ; iliustravo Ramunė Bateikiėnė]. – 5-asis leid. – Vilnius : V. Račickas, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 238, [2] p. : iliustr. – Aut. nurodytas kn. metr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-408-196-5 (jr.)

PARENĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Kronika

Kazimiero Barėno literatūrinės premijos konkursas

Panėvėžio apskritys Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka skelbia Kazimiero Barėno literatūrinės premijos konkursą. Premija skiriama už jauno autoriaus (iki 35 metų amžiaus) prozos knyga, išleista per pastaruosius dvejus kalendorinius metus. Kandidatūras premijai gauti kviečiamė siūlyti fizinius asmenis, valstybines, nevalstybines institucijas ar kūrybines sajungas.

Kazimiero Barėno literatūrinė premija įsteigta 2007 m. Marijos ir Kazimiero Barėnų sumanymu pašatinti jauną gabu prozininką. Šiai metais š

„Ir kaip ji viską suspėja?“

Savaitės filmai

Anapus ***

Garsios švedų aktorės Pernillos August režisūros debiutas sugrąžina pastaraisiais metais skandinavų kine ne kartą matytus personažus ir motyvus. Pagrindinė filmo herojė – trisdešimt ketverių Lena (iš „Millenium“ trilogijos pažįstama Noomi Rapace) – vieną ryta sužino, kad ją nori pamatyti mirštanti motina. Lenos vyras ir duktersys nežinojo, kad jos motina gyva. Šeima vyksta per visą Švediją į Lenos vaikystės miestą. Ją nuolat pasiveja prisiminimai apie skaudžius vaikystės įvykius ir tévų alkoholizmą, dramatiškai paženklinusius Lenos likimą. Ji vis dar negali atleisti ir motinai, ir sau tragisko jaunelio brolio likimo (Švedija, Suomija, 2010). (Vilnius)

Džeinė Eir ***

Su Charlotte's Bronte romanu užaugo ne viena ambicingu ir romantišku paauglių karta. Našlaitė Džeinei jos beširdė teta atiduoda į prieglaudą. Smulkutė Džeinei užtenka stiprybės išgyventi. Suaugusi ji vyksta dirbtį į aristokratų rūmus guvernante. Rūmu šeimininkas Ročesteris pamilsta savankišką, orią, savo požiūrio neslepiančią merginą. Bet jų meilei iškyla kliūtis – Ročesterio praeitis... Naujos romano ekrанизacijos kūrėjas, jaujas amerikiečių režisierius Cary Fukunaga pabandė viename filme su jungti didelės meilės istoriją, trilerio atmosferą, lytinės ir socialinės lygibės idėjas bei niūrius, vienatve dvelkiančius Anglijos peizažus. Prie pastarųjų idealiai dera kyylančios žvaigždės Mia Wasikowska, Jamie Bellas, Michaelas Fassbenderis ir, kaip visada, net antrojo plano vaidmenyje išsimenant dama Judie Dench. Tačiau neverta lyginti filmo ir knygos: jis skirtas šiuolaikinėms paauglėms, kurios anksčiau už „Džeinė Eir“ perskaitė populiarias knygas apie jaunu ir gražių vampyrų meilę (D. Britanija, JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Ir kaip ji viską suspėja? **

Filmas skirtas visoms toms, kurios tiki, kad galima suderinti sėkmingą karjerą, laimingą šeimyninį gyvenimą ir kūrybišką vaikų auklėjimą. Postfeministinio kino ikonos Sarah Jessicos Parker suvaidinta Keitė būtent tokia. Ji – rūpestinga motina, mylanti žmona ir puiki darbuotoja. Tokia puiki, kad jos siūlymas steigti naują investicinių fondų ir pataisyti per krizę katastrofiškai pašliajusią bankininkų reputaciją sudomina net išrankų milijonierių (Pierce Brosnan). Taip Keitei prisideda naujų išpareigojimų, su kuriais ji nebepajėgia susidoroti... Douglaso McGratho filmas sukurtas pagal Allison Pearson bestselerį (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Vidurnaktis Paryžiuje ****

Šiemet Kanų kino festivali atidarės naujausias Woody Alleno filmas pasakoja apie amerikietį Gilą (puikus Owenas Wilsonas), kuris prieš vestuves atvyksta į Paryžių su sužadėtine Ines (Rachel McAdams). Žiūrovams iškart aišku, kad jie – ne pora. Bet kad tai suprastų, Gilas turės atsidurti nostalgiskame 3-iojo dešimtmecio Paryžiuje, susitikti su Ernestu Hemingway'umi ir Fitzgeraldu pora, susipažinti su Picassu, Buñueliu ir Dalii, išimylieti gražuoლ Adriana (paryžietiško žavesio kupina Marion Cotillard). Senajame Paryžiuje Gilo laukia dar svarbesnė gyvenimo pamoka. Romaną apie „Nostagijos krautuvėlės“ savininką rašantis ir su dabarties pilkuma nemokantis susitaikyti Gilas supras, kad ir jo dievukai nebuvo patenkinti juos supančia tikrove. Išmintingasis pėsimistas Allenas sukūrė pasaką, kurioje pasišaipė ir iš savęs, ir iš visų mūsų praeities išsaizdavimui, ir iš išpūdžių bei vaizdus kolekcionuojančių turistų. Bet svarbiausia tai, kad Allenas dar kartą irodė: kinas suteikia neribotą laisvę kiekvienam nusivylusiam dabartimi. Užtenka vidurnaktį atsiesti į pravažiuojančią mašiną... Epizoduose vaidina Kathy Bates, Carla Bruni, Léa Seydoux, Adrianas Brody (JAV, Ispanija, 2011). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Konstantinas Borkovskis

Publicistikė – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 23–29 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 11, 13.30, 16, 17, 18.30, 19.30, 21, 22 val.
29 d. – Užkratas (JAV) – 19 val.
23–28 d. – Mikė Pūkuotukas (JAV) – 11.15, 13, 14.45, 16.20; 29 d. – 11.15, 13, 14.45, 16.20, 18.45 (lietuvių k.); 23, 26–28 d. – 16.10; 24, 25 d. – 12, 16.10 (originalo k.)
23–29 d. – Bangų medžiotoja (JAV) – 11.40, 14, 16.40, 19.10, 21.30
23, 26–28 d. – Afgena mokytoja (JAV) – 14.15, 16.20, 18.50, 21.20; 24, 25 d. – 12, 14.15, 16.20; 29 d. – 14.15, 16.20
23, 26–29 d. – Draugo kailyle (JAV) – 14.40, 17, 19.30, 22 val.; 24, 25 d. – 12.15, 14.40, 17, 19.30, 22 val.
23, 26–29 d. – Ir kaip ji viską suspėja? (JAV) – 15, 17.20, 19.10, 21.40; 24, 25 d. – 12.45, 15, 17.20, 19.10, 21.40
23–26, 28 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (Ispanija, JAV) – 12.30, 15.30, 18, 20.15; 27 d. – 12.30, 15.30, 18, 20.30
23–29 d. – Smurfai (JAV) – 13.30, 18.15
Smurfai (3D, JAV) – 12 val.
Ratai 2 (JAV) – 11, 15.45
Ratai 2 (3D, JAV) – 14.30
23–26, 28 d. – Pagirios Tailande (JAV) – 20.30
23–28 d. – Kvaila, beprotiška meilė (JAV) – 20.45
23, 26–28 d. – Džeinė Eir (D. Britanija, JAV) – 17.30; 24, 25 d. – 12.15, 17.30
Laris Kraunas (JAV) – 15.15, 20.15
23–25, 27, 28 d. – Zoologijos sodo prižiūrėtojas (JAV) – 13.45, 17.45; 26, 29 d. – 13.45
23–25, 27, 28 d. – Beždžionių planetos sukilimas (JAV) – 20, 20.40; 26 d. – 20.40

Forum Cinemas Akropolis

- 23–29 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 12.30, 14, 15, 16.30, 18, 19, 20.30, 21.30, 23–29 d. – Užkratas (JAV) – 19 val.
23–26, 28 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (Ispanija, JAV) – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 21 val.
23, 26–28 d. – Draugo kailyle (JAV) – 12.15, 15.15, 18.15, 21.15; 24, 25 d. – 12.15, 15.15, 18.15, 21.15
23, 26–29 d. – Ir kaip ji viską suspėja? (JAV) – 13, 17.50, 20 val.; 24, 25 d. – 11, 13, 17.50, 20 val.
23, 26–29 d. – Bangų medžiotoja (JAV) – 14.45, 17.40, 20.15; 24, 25 d. – 12, 14.45, 17.40, 20.15
23–29 d. – Mikė Pūkuotukas (JAV) – 11.15, 13.30, 15.45, 17.30
Afgena mokytoja (JAV) – 16, 18.30, 20.45
Džeinė Eir (D. Britanija, JAV) – 19.15
Laris Kraunas (JAV) – 21.45
Zoologijos sodo prižiūrėtojas (JAV) – 15.30
Ratai 2 (JAV) – 10.15
Smurfai (JAV) – 12.45

„Skalvijos“ kino centras

- 8-asis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
Pagrindinė programa
23 d. – Labanakt niekam (Šveicarija, Vokietija) – 19 val.; 29 d. – 21.10
23 d. – Katka (Čekija) – 20.40; 26 d. – 19 val.
24 d. – Šis tas apie Gruziją (Prancūzija) – 19 val.
24 d. – Mano reinkarnacija (JAV, Olandija, Vokietija, Kinija) – 21.15
25 d. – Bokso salė (JAV) – 19 val.; 28 d. – 21.15
26 d. – Gyvenimas per vieną dieną (D. Britanija) – 20.50
27 d. – Yves Saint Laurent. Beprotiška meilė (Prancūzija) – 19.30

- 28 d. – Kinšasos simfonija (Vokietija) – 19 val.
Specialioji programa „Ne realybės dokumentika“

- 23 d. – Komunos vaikai (Vokietija) – 17.20; 27 d. – 21.30
25 d. – Kalti malonumai (D. Britanija) – 20.50
VDFDF konkursinė programa

- 24 d. – Šeimos instinktas (Latvija) – 15 val.
24 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravičius) – 15 val.
25 d. – Mados šūnys (Estija) – 15 val.

- 27 d. – Kuku: aš išlikus (Estija) – 16.50
27 d. – Močiūčių choras (Latvija, Lietuva) – 16.50
28 d. – Šachtė Nr. 8 (Estija, Ukraina) – 16.40

- 28 d. – Aš perėjau ugnį, tu buvai su manim (rež. A. Stonys) – 16.40
29 d. – Kaip gyveni, Rudolfai Mingai? (Latvija) – 16.40
29 d. – Laisvė kurti (rež. E. Jansas) – 16.40

- 30 d. – Mamos, dukros ir suknėlės (Latvija) – 17 val.
Andrejaus Paunovo filmų retrospektiva

- 24 d. – Liusė Cak Cak (Bulgarija) – 17.10
24 d. – 2000: Dokumentinė fantastika (Bulgarija) – 17.10
24 d. – Trys seserys ir Andrejus (Bulgarija, Vokietija) – 17.10

- 24 d. – Georgijus ir drugeliai (Bulgarija) – 17.10
25 d. – Bėdos dėl uodų ir kitos istorijos (Bulgarija, Vokietija) – 17 val.
26 d. – Berniukas, kuris buvo karalius (Bulgarija, Vokietija) – 17.10

- 26 d. – Premjera! Raminas (rež. A. Stonys) – 15 val.
29 d. – Specialius seansas „VDFDF svečias“. Laisviji radikalai: eksperimentinio kino istorija (Prancūzija) – 19 val.
Ciklas „Karsono kinas“

- 24 d. – Sutrikės Maksas (Danija) – 13 val.
25 d. – Krokodilai (Vokietija) – 13 val.
Pasaka

- Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
23 d. – Gyvenimas per vieną dieną – 19 val.
24 d. – Kinšasos simfonija – 19 val.

- 24 d. – Tarp žvaigždžių – 21 val.
25 d. – Šis tas apie Gruziją – 18 val.
26 d. – Kaip televizija sujaukia mums protą – 19.30
27 d. – Raminas (rež. A. Stonys) – 19 val.
28 d. – Yves Saint Laurent. Beprotiška meilė – 19 val.

- 29 d. – Geriausiai parduotas filmas – 19.30
23 d. – Širdžių édikas (Prancūzija) – 17.30;
24 d. – 17 val.; 25 d. – 16 val.; 26, 28, 29 d. – 21 val.; 27 d. – 11, 13.30
23 d. – Mano liūdnai meilės istorija (JAV) – 19.30; 25 d. – 17, 20 val.; 26 d. – 20.30;
27 d. – 17.30; 28 d. – 18 val.; 29 d. – 21.15
23, 25 d. – Tėvė mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija, Vokietija, Italija) – 21 val.;
24, 26 d. – 17.30; 25 d. – 13.30; 27, 28 d. – 17 val.; 29 d. – 21.30
23 d. – Anapu (Švedija) – 21.45; 24 d. – 19.30;
25 d. – 19 val.; 26, 28 d. – 20 val.; 27 d. – 21 val.; 17.30
24 d. – Kūdikiai (Prancūzija) – 15.30; 25 d. – 15 val.
24 d. – Krokodilai (Vokietija) – 13, 16 val.; 25 d. – 13, 15.30; 27 d. – 15 val.
24 d. – Tigrai ir tarutuotės (Danija) – 13.30
24 d. – Raudonas kaip dangus (Italija) – 15 val.; 25 d. – 14 val.
24 d. – Egzaminas (D. Britanija) – 21.30; 25 d. – 21.15; 27 d. – 15.30; 28 d. – 20 val.
26 d. – Viktorina „Kovos klubas“ – 18 val.
29 d. – Partizano žmona (dok. f.)

- V.V. Landsbergis, A. Marcinkevičiūtė) – 19 val.

- 29 d. – Kino vakarai su Izolda. Charlie Chaplin – 18.30

Ozo kino salė

- 23, 24 d. – Myliu kulką tavo širdyje (rež. D. Vaišnoras) – 14 val.

- 23, 24 d. – Egzaminas (D. Britanija) – 16 val.; 29 d. – 18 val.

- 23, 24 d. – Aš aptarnauvau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.

- 26 d. – Mergina su drakono tatuiruote (Švedija, Danija, Vokietija, Norvegija) – 15 val.
27 d. – Mergina, kuri žaidė su ugnimi (Švedija, Danija, Vokietija) – 15 val.

- 28 d. – Mergina, kuri užklidė šiřsių lizdą (Danija, Švedija, Vokietija) – 15 val.

- 26, 27, 28 d. – Eurazijos aborigenai (rež. Š. Bartas) – 18 val.

- 29 d. – Lope de Vega: palaidūnas ir gundytas (Ispanija, Brazilija) – 16 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

- 23, 24 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež.

- D. Ulvydas) – 11.30, 12.30, 14, 15, 16.30, 18,

- 19, 20.30, 21.30, 23 val.; 25–29 d. – 11.30,

- 12.30, 14, 15, 16.30, 18, 19, 20.30, 21.30